

Datum
2018-05-08
Handläggare
Håkan Carlstrand
Enheten för fiskereglering
hakan.carlstrand@havochvatten.se

Dnr
3225-2017
Direkt
010-6986240

Mottagare
Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Förslag om utformning av rapporteringsskyldighet och fördelning av den tillgängliga fiskeresursen för andra fiskare än yrkesfiskare

Havs- och vattenmyndigheten fick genom regerings beslut den 12 oktober 2017 (N2017/06266/FJR och N2015/03577/FJR) i uppdrag att föreslå utformning av bestämmelser om rapporteringsskyldighet för andra fiskare än yrkesfiskare. Av uppdragsbeskrivningen framgår att Havs- och vattenmyndigheten, i samarbete med Statens jordbruksverk, ska utreda förutsättningarna för och föreslå hur det kan införas en möjlighet att fördela den nationella tillgängliga fiskeresursen mellan olika kategorier av fiske utifrån andra skäl än fiskevårdsskäl. Myndigheten ska särskilt beakta möjligheten att främja fritidsfisket och fisketurismverksamhet, samtidigt som förutsättningarna för ett livskraftigt yrkesfiske och det traditionella fisket bibehålls.

Redovisningen innehåller en redogörelse för nu gällande rätt och förarbeten samt ett författningsförslag om rapporteringsskyldighet och fördelning av fiskeresurs för andra fiskare än yrkesfiskare. Redovisningen innehåller också bedömning av administrativa och ekonomiska konsekvenser.

Vi överlämnar härmed vår avrapportering inklusive bilagor.

Beslut i detta ärende har fattats av biträdande generaldirektören Johan Löwenadler Davidsson efter föredragning av utredaren Håkan Carlstrand. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit avdelningschefen Ingemar Berglund, enhetschefen Inger Dahlgren, juristen Monica Blidner samt verksamhetsjuristen Catarina Pernheim.

Johan Löwenadler Davidsson

Håkan Carlstrand

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning av förslaget	4
2. Uppdraget och dess beredning	5
3. Övergripande mål som särskilt beaktats i uppdraget	5
Den gemensamma fiskeripolitiken	6
Agenda 2030	7
Fritidsfiske inom friluftslivspolitiken	8
4. Fiske och fiskförvaltning i Sverige	9
4.1 Fritidsfisket i svenska vatten	9
4.2 Svenskt yrkesfiske	10
4.3 Fiskförvaltning i Sverige	10
4.4 Ekosystemansatsen och fiskförvaltningen	13
4.5 Vad är fritidsfiske, fisketurismverksamhet, yrkesfiske och traditionellt fiske?	14
4.6 Yrkes- och fritidsfiske ur ett samhällsekonomiskt perspektiv	18
4.7 Fritidsfiskets regionala karaktärsdrag i Sverige	20
5. Förslag om fördelning av fiskeresursen mellan olika kategorier av fiskande	28
Havs- och vattenmyndighetens förslag:	28
Skälen för förslaget:	28
6. Förslag om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för fritidsfiskare	40
Havs- och vattenmyndighetens förslag:	40
Skälen för förslaget:	40
7. Förslag om märkning av fångst	44
Havs- och vattenmyndighetens förslag:	44
Skälen för förslaget:	44
8. Förslag om avgift för anmälan och fångstmärken	45
Havs- och vattenmyndighetens förslag:	45
Skälen för förslaget:	45
9. Förslag om tillsyn och efterlevnad av anmälnings- och rapporteringsskyldighet	46
Havs- och vattenmyndighetens förslag:	46
Skälen för förslaget:	46
10. Administrativa och ekonomiska konsekvenser av förslagen	47
Bilaga 1. Författningsförslag	51

Förslag till ändringar i fiskelagen (1993:787)	51
Förslag till ändringar i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.....	56
Bilaga 2. Praktiska exempel från internationell och nationell fisk- och naturresursförvaltning.....	61
Danmark – Fiskelicens för fritidsfiske och enkäter ger kunskap om fritidsfisket	61
Norge - Anmälningsskyldighet vid hummerfiske	62
Kostnader kopplade till registreringsportal i Norge	62
Finland - Allmän fiskevårdsavgift och fångstmärken för yrkesfiskets laxkvot	63
Irländsk laxförvaltning - Individuella kvoter, fångstrapportering och märkning av fångad lax.....	66
Sverige – Anmälningsskyldighet och rapporteringsskyldighet för småviltjakt och fiske på statens mark ovan odlingsgränsen.....	68
Exempel på fångstmärken och gälplomber i svensk laxförvaltning	69
Bilaga 3. Utveckling av svensk datainsamling genom anmälningsskyldighet och rapporteringsskyldighet (underlag från Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU).....	72
Inledning	73
Datainsamling & rådgivning	73
Laxförvaltningen	76
Datainsamling från fritidsfiske efter hummer.....	80
Datainsamling från fritidsfiske efter torsk i västra beståndet i Östersjön	81

1. Sammanfattning av förslaget

I denna rapport redogörs för förslag till ändringar i fiskelagen (1993:787) och i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen för att främja fritidsfiske, fisketurism och småskaligt yrkesfiske. Förslaget omfattar fritidsfiskets redskapsanvändning och fördelning av fiskeresurser samt bemyndigande för Havs- och vattenmyndigheten att meddela föreskrifter om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för fritidsfiske och fisketurismföretag om det finns särskilda skäl.

Enligt den grundläggande resursfördelningsbestämmelsen för fritidsfiske i fiskelagen får den som fritidsfiskar använda handredskap och mängdfångande redskap som nät, långrev och ryssja. Förslaget innebär att den som fritidsfiskar får använda handredskap enligt fiskelagen och att Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om fritidsfiske med mängdfångande redskap om beståndssituationen tillåter detta. Havs- och vattenmyndigheten föreslår också att myndigheten får meddela föreskrifter som innebär en fördelning av fiskeresursen för att främja fritidsfiske, fisketurism och småskaligt yrkesfiske inom ramen för ett långsiktigt hållbart nyttjande ur miljömässigt, socialt och ekonomiskt hänseende. Föreskrifter om fiske med mängdfångande redskap kan vara en del av ett sådant främjande. Bestämmelsen om redskapsbegränsningar för fritidsfiske gäller inte den som fiskar med stöd av licens för yrkesmässigt fiske eller med stöd av enskild fiskerätt. Förslaget omfattar inte kvoter som fördelas av EU eftersom dessa är förbehållna yrkesfisket.

Havs- och vattenmyndigheten föreslår även att myndigheten får möjlighet att meddela föreskrifter om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för den som bedriver fritidsfiske eller fisketurismverksamhet om det finns särskilda skäl. Sådana särskilda skäl kan vara att anmälnings- och rapporteringsskyldighet behövs för att genomföra EU:s datainsamling eller förbättra kunskapsunderlaget för den helt nationella förvaltningen. Genom en anmälningskyldighet skapas ett register över de som fiskar i ett område eller efter en viss art. Redan detta är viktigt för förvaltningen. Rapporteringsskyldighet är inte alltid nödvändigt, men kan komplettera anmälningskyldigheten om det behövs.

Myndigheten bör även få möjlighet att meddela föreskrifter om krav på märkning av fångst.

Havs- och vattenmyndigheten föreslår att en sanktionsavgift ska kunna tas ut av den som inte följer anmälnings- och rapporteringsskyldigheten.

Sammantaget gör Havs- och vattenmyndigheten bedömningen att om författningsförslaget genomförs kommer det att ge myndigheten utökade förutsättningar att genomföra sitt nuvarande uppdrag samt utveckla främjandet av ett långsiktigt hållbart nyttjande av fiskbestånden genom

yrkesfiske, fritidsfiske och fisketurism inom ramen för en ekosystembaserad fiskförvaltning.

2.Uppdraget och dess beredning

I beslut den 12 oktober 2017 (N2017/06266/FJR och N2015/03577/FJR) har regeringen gett Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att föreslå utformning av bestämmelser om rapporteringsskyldighet för andra fiskare än yrkesfiskare. Havs- och vattenmyndigheten ska också, i samarbete med Statens jordbruksverk, utreda förutsättningarna för och föreslå hur det kan införas en möjlighet att fördela den nationella tillgängliga fiskeresursen mellan olika kategorier av fiske utifrån andra skäl än fiskevårdsskäl, när de biologiska målen för bestånden har uppnåtts. Myndigheten ska särskilt beakta möjligheten att främja fritidsfisket och fisketurismverksamhet, samtidigt som förutsättningarna för ett livskraftigt yrkesfiske och det traditionella fisket bibehålls. Redovisningen ska innehålla en analys av de ekonomiska och administrativa konsekvenserna av förslaget. Redovisningen ska också innehålla ett författningsförslag. Havs- och vattenmyndigheten ska redovisa förslaget den 1 maj 2018. Tiden för redovisning har senare förlängts till den 15 maj 2018.

Regeringsuppdraget har presenterats och diskuterats vid länsfiskekonferens den 7 november 2017, nationell fisketurismkonferens den 30 januari 2018, workshop med Havs- och vattenmyndighetens och Statens jordbruksverks referensgrupp för fritidsfiske och fisketurism den 6 och 7 februari 2018 samt samråd med demersalt yrkesfiske den 29 mars 2018.

Havs- och myndigheten har tillsatt en styrgrupp och en arbetsgrupp för genomförandet av regeringsuppdraget. I arbetsgruppen har deltagit jurister och utredare på Havs- och vattenmyndigheten samt representanter för Statens jordbruksverk. Författningsförslaget har cirkulerats på Jordbruksverket. Under genomförandets olika moment har föredragning skett för styrgruppen, ledningsgruppen för avdelningen för fiskförvaltning samt för generaldirektören.

3.Övergripande mål som särskilt beaktats i uppdraget

För genomförande av uppdraget har beaktats olika mål som är relevanta i sammanhanget. Uppdragets gemensamma utgångspunkt är att skapa förutsättningar för ekosystembaserad fiskförvaltning som möjliggör fördelning av fiskeresursen i syfte att främja fritidsfisket och fisketurismverksamhet, samtidigt som förutsättningarna för ett livskraftigt yrkesfiske bibehålls.

Relevanta mål återfinns i t.ex. EU:s gemensamma fiskeripolitik, FN:s Hållbarhetsmål Agenda 2030, Sveriges Miljömål, Maritima strategin och Framtidens Friluftsliv samt Havs- och myndighetens instruktion. Gemensam nämnare för dessa är mål om miljömässig, social och ekonomisk utveckling.

Den gemensamma fiskeripolitiken

Den 1 januari 2014 trädde en ny gemensam fiskeripolitik i kraft. Denna omfattar fiskförvaltningen i havet och inriktas främst på fiskarter som förvaltas gemensamt inom EU. Exempel på sådana arter intressanta för Sverige är torsk, sill/strömming, kräfta, räka och lax. Medlemsländerna kan enligt vissa begränsningar ta beslut som kompletterar och stärker förvaltningsbeslut tagna inom EU. Inom den gemensamma fiskeripolitiken förvaltas normalt inte aktivt kortvandrande kustnära arter som sik, gös och gädda. Dessa förvaltas istället nationellt.

Viktiga komponenter är bl.a. att flerårig ekosystembaserad förvaltning ska tillämpas för att förstärka den betydelse i förvaltningen som gavs till förvaltningsplaner i den förra reformen, men också för att anta en mer ekosystemorienterad strategi genom att ersätta beståndsspecifika planer med flerartsplaner där så är möjligt. Vidare har en målsättning om maximal hållbar avkastning (MSY) förts in med målet att låta fiskbestånden växa till nivåer över dem som kan ge MSY till år 2015, om möjligt, men allra senast till år 2020. Fiskemöjligheterna ska fastställas i enlighet med detta mål. Det framgår också att medlemsstaterna har ansvar, där fritidsfisket har en betydande påverkan på bestånden, för att förvalta fritidsfisket i linje med den gemensamma fiskeripolitiken. Under senare år har fritidsfisket rönt ett allt större intresse inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken när yrkesfiskets kvoter reducerats och fritidsfiskets relativa påverkan på vissa bestånd ökat.

Fiskeripolitiken ska vara förenlig med unionens miljölagstiftning och den ska uttryckligen bidra till god miljöstatus i enlighet med EU:s havsmiljödirektiv och den ska tillämpa försiktighetsansatsen i fiskeriförvaltningen. Vad gäller flottkapacitet ska medlemsstaterna anpassa fiskekapaciteten så att denna är i balans med fiskemöjligheterna. Medlemsstaterna ska utarbeta handlingsplaner för att minska kapaciteten när överkapacitet identifieras i något av deras flottsegment.

Den nya politiken vilar på en regionaliseringstanke i syfte att undvika den detaljreglering på unionsnivå som kännetecknat den tidigare fiskeripolitiken samt för att anpassa regler för fisket och därtill hörande verksamhet till förutsättningar i olika regioner. Grundförordningen utgör ett rambeslut där de övergripande målen fastställts. Detta ramverk ska kompletteras med åtgärder på regional nivå genom samarbete mellan berörda medlemsländer och efter konsultation med rådgivande nämnder.

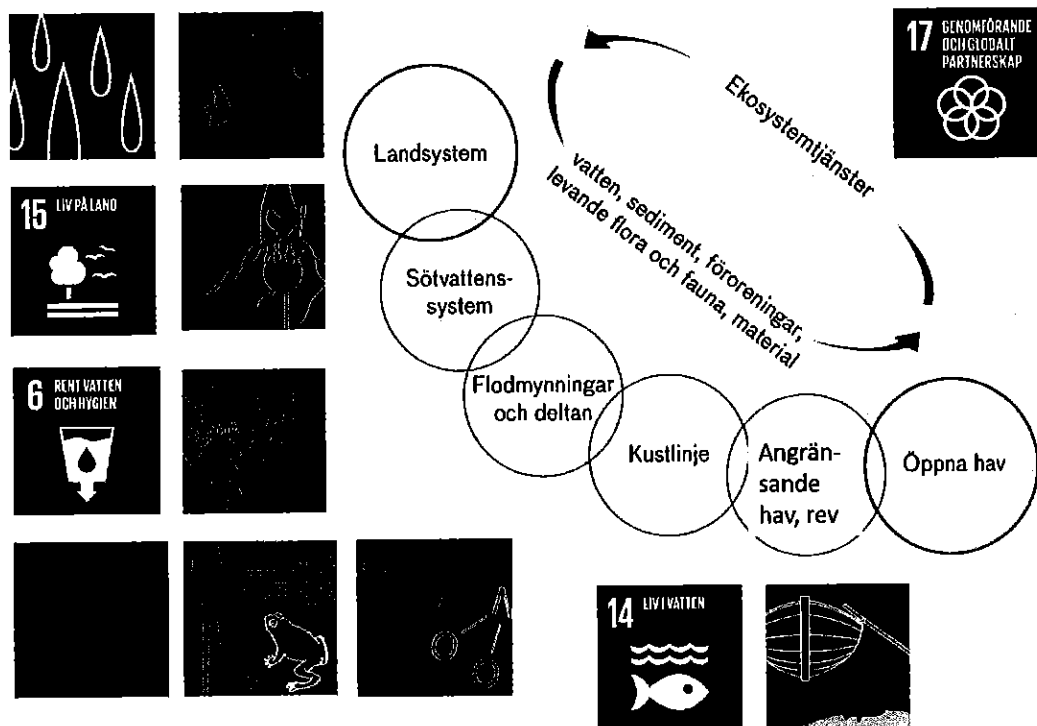
Agenda 2030

FN har tagit fram en global agenda, Agenda 2030, med mål för såväl planetens som vårt välbefinnande. Agendan syftar inte minst till att befästa världsfreden, avskaffa fattigdom och föra mänskligheten i riktning mot social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Denna agenda är relevant även för det nationella arbetet mot social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Agenda 2030 och kopplingar till vatten och fiskbestånden

Det är tydligt att agendamålen avseende vatten i stort har koppling till samtliga agendamål, om än i olika omfattning, och att förvaltningen av fiskbestånden har kopplingar till flera mål. Utöver mål 6 och 14 är vattnets koppling allra starkast till mål 15 om ekosystem och biologisk mångfald. Starka kopplingar finns dock också till mål 2 om hunger, livsmedelsförsörjning & hållbart jordbruk, mål 7 om hållbar energi, mål 11 om hållbara städer, mål 12 om hållbar produktion och konsumtion och mål 13 om klimatförändring och klimatanpassning. Kopplingen med fiskbestånden är starkast till mål 2, 12, 14 och 15.

Figuren nedan illustrerar behovet av insatser för ett flertal hållbarhetsmål och miljömål i en förvaltning från källa till hav där den nationella fiskförvaltningen har olika stor relevans.

Till stöd för agendan behöver Havs- och vattenmyndigheten fortsätta arbetet med integrerad och ekosystembaserad fiskförvaltning genom koordinerad förvaltning från källa till hav. En förutsättning för en sådan är att den är kunskapsbaserad och att det finns möjligheter att ta beslut som främjar social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Då behövs det legal möjlighet för Havs- och vattenmyndigheten att förbättra datainsamling om fritidsfiske och fördela t.ex. fiskeresursen mellan olika kategorier av fiske för att främja social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Sveriges miljömål

Sveriges riksdag har beslutat om miljömål för en hållbar samhällsutveckling. Målen ger en samlad bild av den svenska politikens målsättningar inom miljöområdet och inkluderar de miljökrav Sverige har att följa i form av EU-lagstiftning och internationella överenskommelser.

De övergripande målsättningarna i det svenska systemet återges i form av ett generationsmål som innebär att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

En uppfyllelse av de samlade målsättningarna medför att vi skapar en god miljö i sjöar, vattendrag, kustvatten och hav och bibehållandet av biologisk mångfald. Att lyckas behålla en biologisk mångfald är avgörande för att ekosystem ska fungera och bidra med ekosystemtjänster som att rena vatten, bidra med livsmedel som fisk och rekreationsmöjligheter genom t.ex. fritidsfiske.

Havs- och vattenmyndigheten har ett särskilt ansvar för att samordna myndigheternas arbete när det gäller de två miljö kvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag* samt *Hav i balans samt levande kust och skärgård*, som också har särskild relevans för det här regeringsuppdraget. Detsamma gäller för miljö kvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv* som Naturvårdsverket har det samordnande ansvaret för.

Fritidsfiske inom friluftslivspolitiken

Riksdagen antog i november 2010 propositionen "Framtidens friluftsliv" (prop. 2009/10:238). Friluftslivet är naturvårdens sociala dimension och därmed en hörnsten i naturvårdspolitiken.

Friluftsliv som fritidsfiske är brett och spänner därför över flera olika politikområden där naturvårdspolitik, fiskepolitik, regional tillväxtpolitik, politiken för landsbygdens utveckling samt utbildnings- och forskningspolitiken är några exempel. Samverkan mellan berörda myndigheter, kommuner och organisationer är därför särskilt viktig för genomförande av friluftslivspolitiken. Enligt den antagna propositionen "Framtidens friluftsliv" ska berörda myndigheter medverka i

genomförandet av friluftslivspolitik. Havs- och vattenmyndigheten deltar aktivt i genomförandet.

I propositionen specificeras de övergripande målen i propositionen i tio punkter. Havs- och vattenmyndighetens bedömning är att följande mål särskilt bör beaktas i genomförande av detta regeringsuppdrag.

- Naturen ska vara tillgänglig för alla.
- Den hållbara användningen av naturen planeras med hänsyn till friluftslivets behov.
- Friluftslivet ska bidra till landsbygdsutveckling och regional utveckling.
- Skyddade områden ska vara en tillgång för friluftslivet.
- Fysisk aktivitet och avkoppling ska stärka folkhälsan.
- Beslut om friluftsliv ska fattas med god kunskap.

Havs- och vattenmyndigheten har ett tydligt uppdrag att arbeta med friluftslivsrelaterade frågor genom vår instruktion, regleringsbrev samt de mål och den ansvarsfördelning som framgår av regeringens miljö-, fiske- och friluftslivspolitik.

4. Fiske och fiskförvaltning i Sverige

4.1 Fritidsfisket i svenska vatten

Totalt finns det cirka 1,6 miljoner fritidsfiskare i Sverige i åldrarna 16–80 år och som är folkbokförda i Sverige. Dessa 1,6 miljoner fritidsfiskare står tillsammans för mellan 9,9 och 11,9 miljoner fiskedagar under ett år. Av fiskedagarna genomförs 30 procent av fiskedagarna från båt och resterande från land. Majoriteten av fiskedagarna sker i inlandet, cirka två tredjedelar i inlandet och en tredjedel i havet. Under dessa fiskedagar kan flertalet redskap ha använts av en fritidsfiskare. Antalet redskapsdagar¹ uppgick till mellan 11,6 och 14,5 miljoner årligen.

Fritidsfisket i Sverige, årsmedelvärden, 2014-2016

Felmarginal inom parentes

Fiskedagar (miljoner)	11	(1)
Redskapsdagar (miljoner)	13,0	(1,5)
Total fångst (ton)	19 600	(2200)
Totala kostnader (miljarder kr)	6,9	(1,6)

¹ Med en redskapsdag avses en dag då personen fiskat med en viss metod och med ett visst redskap, oavsett hur länge fisket pågått och om man fått någon fångst under fiskedagen. Använder den fiskande flera metoder och redskap under samma fiskedag innebär det att en eller flera redskapsdagar kan genereras under en fiskedag.

Den totala fångsten under ett år uppgår till mellan 17 400 och 21 800 ton, varav 62–65 procent fångas i sjöar och vattendrag i inlandet. Av den totala fångsten släpps 35–42 procent tillbaka av olika skäl. De viktigaste arterna är abborre och gädda i inlandet, norrut i Sveriges inland är utöver ovan nämnda arter, öring, harr och röding viktiga för fritidsfisket. I havet består fångsten viktligt främst av makrill, torsk, sill/strömming samt abborre.

Konsumtion som kan kopplas till fritidsfisket uppgår till mellan 5,3 och 8,5 miljarder kronor årligen. Av konsumtionen är 63–74 procent investeringar, dvs. dyrare redskap som nyttjas under en längre tid, t.ex. ett fiskespö, fiskerulle eller en båt. Resterande del är kortfristig konsumtion såsom förbrukningsmaterial som drag och fiskelinor, resekostnader, drivmedel, fiskekort, m.m.

4.2 Svenskt yrkesfiske

Det svenska yrkesfisket består av ca 1 200 registrerade fiskefartyg i havet och lika många innehavare av fiskelicens för havet. I sötvattensområdet finns det ca 170 registrerade yrkesfiskare.

Utvecklingen i den svenska fiskeflottan visar på en nedåtgående trend för såväl antal fartyg som fartygskapacitet. Antalet fartyg i den svenska fiskeflottan har minskat från 1 551 fartyg år 2006 till 1 205 fartyg under 2017. Största minskningen skedde fram till år 2010, efter det har flottan legat på en relativ jämn nivå.

Det svenska yrkesfisket i havet registrerar årligen fångster som uppgår till ca 200 000 ton fisk och skaldjur till ett försäljningsvärde av ca 900 miljoner kronor. Fångsterna landas både till svenska hamnar och till utländska hamnar, framförallt i Danmark. De ekonomiskt viktigaste fångsterna utgörs av sill/strömming, foderfisk, torsk, havskräfta och nordhavsräka. Exempel på yrkesfiskets fångstvärde år 2016 för arter som i första hand fångas i ett småskaligt kustnära fiske är hummer 4,5 miljoner kr, lax 3,7 miljoner kr, sik 994 000 kr och öring 43 000 kr.

Fångsterna i sötvattensfisket uppgår årligen till ca 1 300 ton fisk och skaldjur till ett värde om ca 90 miljoner kronor. De ekonomiskt mest betydelsefulla fiskarterna i det yrkesmässiga sötvattensfisket år 2016 var gös, kräfta och lax. Värdet av gös uppgick till 42,0 miljoner kr, av kräfta till 30,3 miljoner kr och av lax till 2,8 miljoner kr.

4.3 Fiskförvaltning i Sverige

Det svenska yrkesfisket regleras till största delen av den gemensamma fiskeripolitiken, som beslutas inom EU, och omfattar fisket i havet, se Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken, nedan *grundförordningen*. Det finns också ett flertal nationella lagar som

komplement till EU-rätten och som reglerar fisket i havet. Även om EU-rätten i första hand reglerar yrkesfisket, påverkas även fritidsfisket i havet av de regler som beslutas inom EU, eftersom fisket oftast bedrivs på samma bestånd. Samtidigt som man kan säga att fritidsfisket påverkar fiskbestånden på ett sådant sätt att fritidsfisket bör beaktas när EU reglerar fisket. Av inledningen till grundförordningen framgår att eftersom fritidsfiske kan ha betydande inverkan på fiskeresurserna bör medlemsstaterna säkerställa att fritidsfisket bedrivs på ett sätt som är förenligt med målen för den gemensamma fiskeripolitiken. Även i artikel 55 i rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs, nedan *kontrollförordningen*, åläggs medlemsstaterna att se till att fritidsfiske på deras territorier och i unionens vatten bedrivs på ett sådant sätt att det överensstämmer med målen och bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken.

Den grundläggande nationella lagstiftningen inom fiskets område utgörs av fiskelagen (1993:787), lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken och förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen (nedan *fiskeförordningen*) och där styrs vilka regler som gäller för fritidsfisket.

Havs- och vattenmyndigheten är nationell förvaltningsmyndighet med ansvar för bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av hav, sjöar och vattendrag. Med stöd av bemyndigandena i fiskelagen har Havs- och vattenmyndigheten getts rätt att bl.a. av naturvårdsskäl och fiskevårdsskäl reglera fisket i havet och de fem stora sjöarna samt till dessa vattenområden tillrinnande vattendrag upp till första vandringshindret, se 19 och 20 §§ fiskelagen. Det är fiskerättsägarna som har ansvaret för fiskförvaltningen i övriga sjöar och vattendrag. Havs- och vattenmyndighetens föreskriftsrätt av fiskevårdsskäl och naturvårdsskäl gäller för alla fiskande.

Havs- och vattenmyndigheten har också ett bemyndigande att föreskriva om rapportering- och anmälningsskyldighet för den som fiskar yrkesmässigt. Detta bemyndigande ger dock inte rätt att föreskriva om sådan skyldighet för andra än yrkesfiskare, t.ex. fritidsfiske.

Bemyndigandet att besluta om föreskrifter för fiskets bedrivande ger möjlighet att fördela fiskeresursen mellan olika kategorier av yrkesfiske och i ett system med individuella kvoter. Bemyndigandet omfattar inte möjligheten att fördela fiskeresursen mellan olika kategorier av fiske i övrigt.

Föreskrifter för fiskevården innebär emellertid indirekt ofta en fördelning av fiskemöjligheter. Föreskrifterna kan vara mer restriktiva för t.ex. redskap

som stänger fiskens vandringsvägar, inte är selektiva eller innebär bottenpåverkan.

Fisketillsyn

Tillsyn över annat fiske än yrkesfiske sker främst genom fisketillsynen. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får utse fisketillsynsmän (34 § fiskelagen). Enligt fiskeförordningen är det länsstyrelsen som förordnar fisketillsynspersoner.

I Havs- och vattenmyndigheten föreskrift (HVFMS 2018:1) om fisketillsynsförordnanden finns bestämmelser om hur tillsynspersonerna ska utses.

Samhällets resurser för fisketillsyn på enskilt och allmänt vatten över bl.a. Havs- och vattenmyndighetens föreskrift för fiske (FIFS 2004:36) i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön samt föreskrift (FIFS 2004:37) för fiske i sötvattensområdena utgörs av länsstyrelsernas och Kustbevakningens samlade verksamhet för fisketillsyn. I Västra Götalands- och Stockholms län har dessutom sjöpolisen närvaro. När det gäller länsstyrelsernas resurser för fisketillsyn är de i hög grad beroende av bidrag från Havs- och vattenmyndighetens anslag 1:11 för Havs- och vattenmiljön.

Länsstyrelsernas fisketillsyn, utförd av egen personal och förordnade fisketillsynspersoner, är avgörande för regelbunden och över tid kontinuerlig fisketillsyn. Länsstyrelserna tar också ansvar för att utbilda fisketillsynspersoner och har i många fall varit pådrivande och samlande för att samordna fisketillsynen med Kustbevakningen, Polisen, Havs- och vattenmyndighetens landningskontroll och med fiskevårdsområden.

Fisketillsynen har utöver tillsyn över aktuella föreskrifter för fiske stort värde för att ta hand om förlorade eller omärkta nät, ryssjor och burar och bidrar på det sättet till att minska mängden skräp i havet och sötvattensområdet.

Under år 2016 fanns det 7 518 personer som förordnats för fisketillsyn. Dessa genomförde drygt 7 000 tillsynstillfällen under drygt 20 000 tillsynstimmar. Drygt 36 000 kontroller genomfördes av fiske. Majoriteten av tillsynspersonerna är dock förordnande för tillsyn av enskilda inlandsvatten.

Fisketillsynen bidrar också genom lokal kunskap om fisket till förvaltningen av fiskbestånden t.ex. i samband med översyner av fiskebestämmelser.

Länsstyrelsen har emellertid inte ett tydligt uppdrag i sin instruktion eller regleringsbrev att samordna och bedriva fisketillsyn. I flera utredningar har föreslagits att länsstyrelserna bör få ett sådant uppdrag, se exempelvis Havs- och vattenmyndighetens regeringsuppdrag att föreslå hur förvaltning av lax och öring bör utformas och utvecklas, Havs- och vattenmyndighetens

rapport 2015:20. Länsstyrelsernas samlade syn på uppdrag för fisketillsyn har tidigare redovisats till regeringen (dnr. Jo2009/697/JFS). Avsaknaden av tydligt uppdrag bedömdes innebära bristfällig organisation och brist på långsiktighet i den operativa fisketillsynen.

4.4 Ekosystemansatsen och fiskförvaltningen

Ekosystemansatsen har fått stort genomslag i politiken kring användning och förvaltning av naturresurser. Den nämns som vägledande princip i allt från EU:s fiskeripolitik till praktiskt inriktad lokal förvaltning av regnskogar. Ekosystemansatsen är också en utgångspunkt för EU:s havsmiljödirektiv och har lyfts fram i havsplaneringsutredningens betänkande Planering på djupet. Ekosystemansatsen lämnar utrymme för tolkning och ställer krav på konkretisering i specifika tillämpningssammanhang. Orsaker till det är bland annat att tillgängliga definitioner är generella till sin karaktär och omfattar flera dimensioner. Att tillämpa ekosystemansatsen i svensk fiskförvaltning förutsätter därför konkretisering utifrån fiskförvaltningens karaktär, avgränsning, process och innehåll. Huvudfrågan är att analysera vilka möjligheter som fiskförvaltningen ger för tillämpning av ekosystemansatsen.

Ekosystembaserad fiskförvaltning, kunskapsunderlag och resursfördelning

I regleringsbrev för 2016 och 2017 har Havs- och vattenmyndigheten fått i uppdrag att redovisa sitt arbete med att ta fram en strategi för hur en ekosystembaserad fiskförvaltning kan utvecklas så den blir en integrerad del i uppfyllandet av målen i havs- och vattenförvaltningen.

I arbetet med att utveckla strategin, som beräknas vara klar i slutet av 2018, ingår att definiera och avgränsa begreppet, ge en översikt av utrymmet för och hur det tillämpas i dagens förvaltning, samt att formulera mål och åtgärder för det fortsatta arbetet med att utveckla ekosystembaserad fiskförvaltning. Den ekosystembaserade fiskförvaltningen behöver beroende på vilka vattenområden som berörs bl.a. integreras med den gemensamma fiskeripolitiken, havsmiljödirektivet, ramdirektivet för vatten, den maritima strategin, miljömålsarbetet samt Jordbruksverkets och Havs- och vattenmyndighetens strategier för fritidsfiske och fisketurism samt yrkesfisket.

Ekosystembaserad fiskförvaltning kräver ett brett kunskapsunderlag som ger en integrerad bild av hur beslut om fiske påverkar olika delar av ekosystemet och dess tjänster, samt av hur olika miljöpåverkan relaterade beslut inom andra förvaltningsområden samverkar för att bidra till god beståndstatus hos fisk och skaldjur.

En ekosystembaserad förvaltning bygger även på att vi har en god förståelse av sociala och ekonomiska mål och effekter av förvaltningen, samt om hur

själva utförandet av förvaltningen lever upp till ekosystemansatsens principer om gemensamma mål, delaktighet, rättvis fördelning, samhällsekonomisk värdering, och adaptiv förvaltning.

Det nära samarbetet med länsstyrelserna, forskning och regionala fiske- och miljöintressen i samband med regionala översyner av föreskrifter för fiske är ett exempel på ett arbetssätt som möjliggör en ekosystembaserad fiskförvaltning. Sådana pågående processer är förvaltningsplaner för Vättern, Vänern, Mälaren och Hjälmaran, översyner av föreskrifter på ostkusten och för laxälvarna i Norr- och Västerbotten.

Under senare år har Havs- och vattenmyndigheten även påbörjat ett arbete för att utveckla nationella förvaltningsmål för arter där kunskapsunderlaget inte är så stort, som för gädda, gös och sik, med syftet att ta fram en tydligare målbild för förvaltningen av bestånden. Eftersom fritidsfisket utgör en ofta dominerande nyttjare av bestånden såväl när det gäller fångstmängder som samhällsekonomiska värden har datainsamling om fritidsfiske kraftigt förstärkts.

I denna rapport beskrivs möjligheten att genom ändringar i fiskelagen och fiskeförordningen ge Havs- och vattenmyndigheten möjlighet att om det finns särskilda skäl föreskriva om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för annat fiske än yrkesfiske. Bedömningen är att en sådan möjlighet stärker genomförandet av en ekosystembaserad fiskförvaltning både genom att utöka möjligheterna till bedömning av fritidsfiskets påverkan på ekosystemen samt fördelning av resurser.

I denna rapport redogörs också för hur det kan införas en möjlighet att fördela den nationellt tillgängliga fiskeresursen mellan olika kategorier av fiske utifrån andra skäl än enbart fiskevårdsskäl. Genom dagens lagstiftning saknas denna möjlighet vilket enligt Havs- och vattenmyndigheten i betydande grad försvårar tillämpning av flera av principerna för genomförande av ekosystemansatsen i fiskförvaltningen.

4.5 Vad är fritidsfiske, fisketurismverksamhet, yrkesfiske och traditionellt fiske?

Vad som är yrkesfiske, fritidsfiske, fisketurismverksamhet och traditionellt fiske är inte entydigt i svensk rätt, utan detta kan definieras på olika sätt beroende på sammanhang. Inom grupperna finns det olika undergrupper som ofta baseras på redskapsanvändning. Ett exempel är fritidsfiske med handredskap respektive fritidsfiske med mängdfångande redskap. Med mängdfångande redskap avses annat än handredskap, t.ex. nät, ryssja och långrev. Yrkesfiske kan t.ex. indelas i fiske med trål och fiske med andra redskap som nät, burar eller ryssjor.

Avgränsningarna blir komplicerade eftersom fiske i havet regleras av EU-rätten, medan nationella bestämmelser gäller i sötvatten. Särskilda

bestämmelser för enskild fiskerätt gör också frågan mer komplex. Riksdagen har uttryckligen tagit ställning till att begreppen yrkesfiske, fritidsfiske och fisketurism inte ska definieras i lagstiftningen på grund av att det inte går att fastställa i svensk lag hur ett begrepp ska definieras enligt EU-rätten, se prop. 2013/14:184 s. 32 ff.

Fritidsfiske

Fritidsfiske bedrivs för rekreation, husbehov, turism eller sport med begränsad redskapsanvändning. Fisket sker för eget bruk eller för husbehov, utan försäljning av fångst. Eller i vissa fall, med försäljning av fångst i sådan liten omfattning, att det är fråga om hobbyverksamhet enligt skattelagstiftningen. Fritidsfisket med stöd av enskild rätt begränsas inte av fiskelagens redskapsbegränsningar

Varje svensk medborgare har rätt att fiska på allmänt vatten och utan fiskerättsägarens tillstånd på enskilt vatten utmed kusterna och i de fem stora sjöarna i den omfattning och på det sätt som anges i bilagan till fiskelagen.

Fram till 1994 var antalet nät, burar, ryssjor och långrevar i fritidsfiske utan stöd av enskild rätt inte begränsade. Bakgrunden till införandet av redskapsbegränsningarna var att begränsa redskapsanvändningen så att fångster motsvarar vad som behövs för rekreation och fiske för eget bruk.

Enligt bestämmelser i bilagan till fiskelagen får den som fiskar med rörliga redskap endast använda nät, långrev, ryssja, bur, handredskap och håv. Vid fiske med nät, långrev, ryssjor och burar får sammanlagt högst sex redskap användas samtidigt. Vid hummerfiske får därutöver högst fjorton burar (hummertinor) användas. En långrev får vara försedd med högst 100 krokar. Nätens sammanlagda längd får vara högst 180 meter.

Redskapsbegränsningarna för fritidsfiske gäller inte för fiske med stöd av licens för yrkesmässigt fiske eller fiske generellt med stöd av enskild fiskerätt.

Redskapsbegränsningarna för fritidsfisket enligt bilagan till fiskelagen är en grundläggande resursfördelningsbestämmelse mellan fritidsfiske och yrkesfiske. Syftet är att fritidsfisket fångster inte ska överstiga vad som är motiverat vid fiske för rekreation och husbehov (prop. 1992/93:232, s. 50, prop. 2013/14:184 s. 37).

Enligt artikel 55 i kontrollförordningen finns ett uttryckligt förbud att sälja fångst från fritidsfiske i havet. I praktiken betyder detta att det krävs fiskelicens för att sälja fångst från havet. Bestämmelsen gäller även fiske

som sker med stöd av enskild fiskerätt. Motsvarande regel finns inte för fiske i sötvatten.

För fiske med stöd av enskild fiskerätt i sötvatten gäller varken redskapsbegränsningarna för fritidsfiske eller krav på licens för att sälja fångsten. Fiske med stöd av enskild rätt som bedrivs för rekreation, husbehov, turism eller sport med begränsad redskapsanvändning kallas i dagligt tal även för ett fritidsfiske. Här kan den skatterättsliga avgränsningen mellan hobby och näringsverksamhet användas för att avgränsa fritidsfiske och yrkesfiske. Gränsen kan också gå redan vid försäljning av fångst, utan bedömning av omfattningen.

Fisketurismverksamhet

Fisketurismföretaget säljer en fiskeupplevelse, men inte fångsten. Redskapsanvändningen är begränsad till vad som är tillåtet för fritidsfiskare vid fiske på allmänt vatten och på enskilt vatten med stöd av bilagan till fiskelagen. I vissa fall kan ett fisketuristföretag få dispens från dessa redskapsbegränsningar. Fisketurismverksamhet med stöd av enskild rätt begränsas inte av fiskelagens redskapsbegränsningar.

Fiske för turism är fritidsfiske enligt EU-rätten, så länge fisketuristföretaget säljer en upplevelse och inte fångsten, se artikel 4.28 i kontrollförordningen. Fångsten kan kunden ta med sig hem. Den bör också kunna ätas gemensamt i samband med fisket som en del av upplevelsen, utan att detta räknas som försäljning av fångst enligt EU-rätten.

Redskapsbegränsningarna för fritidsfiske gäller för fisketuristföretagets kunder och som utgångspunkt även för turistföretagaren själv. Det framgår dock av 2 kap. 21 § fiskeförordningen att Havs- och vattenmyndigheten i enskilda fall får besluta om undantag från redskapsbegränsningarna för fritidsfiske när det gäller fiske med burar efter skaldjur i fritidsfiskebaserad fisketurismverksamhet.

Yrkesfiske

Yrkesfiskaren fiskar för att sälja fångsten. Fisket kräver fiskelicens eller personlig fiskelicens. Fisket omfattas inte av redskapsbegränsningarna för fritidsfisket. I sötvatten krävs inte licens för den som har enskild fiskerätt. Avgränsningen i detta fiske kan därför bestämmas utifrån försäljning av fångst respektive försäljning av fångst i sådan omfattning att det är fråga om näringsverksamhet enligt skattelagstiftningen.

I havet krävs det fiskelicens för att sälja fångsten enligt artikel 6 jämfört med artikel 55 i kontrollförordningen. Bestämmelsen gäller även fiske med stöd av enskild fiskerätt i havet. Fiskelicens gäller för ett bestämt fiskefartyg.

Det krävs också fiskelicens eller personlig fiskelicens för att undantas från redskapsbegränsningarna för fritidsfiske i 9 a § fiskelagen om fisket inte sker med stöd av enskild fiskerätt.

Personlig fiskelicens gäller för en fysisk person och krävs för att undantas från redskapsbegränsningarna för fritidsfiske i sötvatten.

Redskapsbegränsningarna gäller inte fiske med stöd av enskild fiskerätt. Personlig fiskelicens krävs därför bara vid fiske på allmänt vatten i Hjälmarens, Väners, Vättern, Storsjön i Jämtland eller vid fiske enligt bilagan till fiskelagen i Mälaren. Något förbud att sälja fångst för fritidsfiske finns inte i sötvatten.

Ett villkor för att beviljas fiskelicens eller personlig fiskelicens är att försäljning av fångst sker i sådan omfattning att det är fråga om näringsverksamhet enligt skattelagstiftningen. Inkomster från försäljning av fiskeupplevelse (fisketuristverksamhet) är inte underlag för denna bedömning.

Det finns som nämnts ovan inget licenskrav för fiske med stöd av enskild fiskerätt i sötvatten. Om det finns behov att skilja mellan yrkesfiske och fritidsfiske i sådant fiske, kan gränsen dras vid försäljning av fångst alternativt försäljning av fångst i sådan omfattning att det är fråga om näringsverksamhet.

Även redskapsanvändningen skulle kunna användas som avgränsning, tex med en anmälningsskyldighet med ett fångstrapporteringskrav för den som använder redskap i yrkesmässig omfattning även då fisket sker med stöd av enskild fiskerätt.

Traditionellt fiske

Med traditionellt fiske avses fiske med håv, flytnät och kullenät i Torne älv på fångstplatser enligt fiskeförordningens bilaga 4, 2a Kap. Särskilda föreskrifter om fisket i Torneälvens fiskeområde.

Del av det svenska och finska regalfisket upplåts för fiske med traditionella redskap, det vill säga fiske med håv, flytnät och kullenät (notredskap). Detta fiske benämns i fiskelagstiftningen som det traditionella fisket och kan vara både ett fritidsfiske och ett fiske för försäljning av fångst.

Fisket upplåts med stöd av den till gränsälvsöverenskommelsen med Finland tillhöriga fiskestadgan till byalag och fiskeföreningar från Juoksengi i Övertorneå kommun ned till Vojakkala i Haparanda kommun vilket är en sträcka på ca 6 mil. Inom denna sträcka på särskilt angivna fiskeplatser får fisket bedrivas med håv vid fem områden och med flytnät och kullenät vid 19 områden. Det traditionella fisket är främst ett fritidsfiske men kan också ske för försäljning av fångst.

Flytnät och kullenät är enligt fiskestadgan upplåtet under sju dagar fördelat med tre dygn från midsommarveckans torsdag och de därpå två följande helgerna med vardera två dygn. För detta fiske finns ingen fångstbegränsning utom att ett nät är tillåtet vid fiske. Beroende på fångstplatsernas möjlighet för fiske och tidigare sedvanor delas tillgänglig fisketid mellan Svenska och Finska fiskelag.

I olika sammanhang, dock inte i fiskelagstiftningen, används uttryck som traditionellt fiske för att beskriva regionala skillnader och traditioner i fisket utmed kusterna och i sötvattensområdet.

Fiskeredskap

Fiskelagstiftningen skiljer mellan fasta och rörliga redskap.

Ett fast redskap är en fiskebyggnad eller ett fiskeredskap som är fastsatt i land eller vid botten, försedda med ledarm, samt avsatt att stå ute i minst två dygn. Exempel på fasta redskap är ett ålbottengarn eller en laxfälla.

Rörliga redskap är alla andra redskap som exempel, trål, nät, bur eller ett handredskap. I dagligt tal kallas handredskap för sportfiskeredskap som t.ex. flugfiskespö, spinnspö eller metspö.

4.6 Yrkes- och fritidsfiske ur ett samhällsekonomiskt perspektiv

Fritidsfisket i havet och inlandet

Fritidsfiskare kan delas in i tre olika redskapskategorier, fiskare med handredskap, fiskare med mängdfångande redskap och de som fiskar med båda redskapskategorierna.

Totalt antal fritidsfiskare (ej unika personer) uppgår till mellan 1,5 och 1,6 miljoner årligen. Av dessa fritidsfiskare använder 82-84 procent enbart handredskap. Fritidsfiskarna står för en årlig total fångst på mellan 17 400 – 21 700 ton. Fiskare med handredskap står för majoriteten av fångsten, 66-71 procent av fångsterna fångas av fiskare som endast fiskar med handredskap och mellan 7-10 procent fångas av fiskare som enbart fiskar med mängdfångande redskap.

Total konsumtion för dessa tre kategorier av fritidsfiskare är mellan 1,6 och 2,2 miljarder kronor årligen, exklusive investeringskostnader. Majoriteten

av konsumtionen tillhör gruppen som fiskar med handredskap, 86-89 procent av den totala konsumtionen.

Antal fiskande, fångst samt konsumtion, årsmedelvärden 2014-2016

Felmarginal inom parentes.

	Antal fiskande, miljoner	Fångst, ton	Konsumtion, mnkr
Samtliga fiskare	1,55 (0,09)	19 565 (2150)	1 935 (301)
Fiskare med handredskap	1,28 (0,09)	13 497 (1941)	1 699 (300)
Fiskare med mängdfångande redskap	0,10 (0,02)	1 721 (462)	60 (28)
Fiskare med båda redskapstyper	0,17 (0,03)	4 348 (933)	175 (42)

Utifrån Havs- och vattenmyndighetens statistiska analys kan man konstatera att en fritidsfiskare som fiskar med endast handredskap spenderar i snitt 153 kr mer än en som endast fiskar med mängdfångande redskap, mätt i kronor per kilo fångad fisk.

För varje krona som omsätts av en fritidsfiskare förädlas cirka 20 procent. Detta resulterar i att handredskapsfisket bidrar med 31 kronor mer till Sveriges BNP per kilo fångad fisk jämfört med fritidsfisket med mängdfångande redskap.

Yrkesfiske och fritidsfiske

Att jämföra yrkesfisket och fritidsfisket ur ett samhällsekonomiskt perspektiv medför vissa svårigheter. Yrkesfisket i Sverige är en egen bransch medan fritidsfisket inte klassas som en bransch då det är en fritidsaktivitet. Yrkesfisket består av flertalet företag vilket, i de flesta fall, är vinstdrivande och har avkastningskrav för att växa och investera ytterligare i sin verksamhet. Yrkesfiskarna bidrar till Sveriges tillväxt och BNP genom produktion, i detta fall uttaget av fisk ur haven.

Fritidsfisket och fritidsfiskarna kan istället ses som konsumenter av en resurs och de bidrar till Sveriges tillväxt och BNP via konsumtion inom andra branscher (detaljhandeln, hotell- och restaurangbranschen m.m.). Under en fiskeresor har fritidsfiskaren utgifter för bland annat livsmedel, logi, transport och fiskekort men även utgifter för fiskespön och andra material. Detta är det ekonomiska bidrag som fritidsfiskaren bidrar med till samhället.

I denna jämförelse avser statistiken över fisket endast fiske på kusten och i havet, dvs. allt inlandsfiske är exkluderat. Av tidsbrist har inte avseende yrkesfisket fångster i havet tagits hänsyn till att en betydande del av fångsterna landas utomlands. Detta gäller främst pelagiska arter som sill/strömming, skarpsill och makrill. Den andel av fångsterna som landas

utomlands bidrar i lägre grad till det samhällsekonomiska värdet i Sverige än den fisk som landas i Sverige. Beskrivningen nedan av det ekonomiska värdet är därför inte helt relevant.

Yrkesfisket omsätter cirka 1,1 miljarder kronor årligen, att jämföra med fritidsfisket som står för en omsättning om cirka 2,1 miljarder kronor årligen, inklusive investeringar. För varje krona inom yrkesfisket förädlas cirka 49 procent vilket resulterar i ett förädlingsvärde på 526 miljoner kronor årligen.

Omsättning, förädlingsvärde samt FTE per typ av fiske, årsmedelvärden 2014-2016
Felmarginal inom parentes.

	Omsättning, mnkr		Förädlingsvärde, mnkr		Antal heltidsekvivalenter*	
Fritidsfiske	2 135	(489)	427	(98)	827	(189)
Yrkesfiske	1 082	-	526	-	812	-

*Heltidsekvivalent är ett mått av antalet anställningar omräknat till heltidsanställningar.

För varje krona som omsätts inom fritidsfisket förädlas cirka 20 procent vilket resulterar i ett förädlingsvärde på 427 miljoner kronor, fördelat över tidigare nämnda branscher. Utifrån förädlingsvärdet kan man således se att det är relativt jämt fördelat mellan de två kategorierna av fiske.

En annan samhällsekonomisk aspekt är sysselsättningseffekter, yrkesfisket bidrar med ungefär 812 heltidsekvivalenter medan fritidsfisket bidrar med cirka 827 heltidsekvivalenter. Även här är fördelningen mellan yrkesfisket och fritidsfisket jämt, dock kan man se att fritidsfisket har en något högre sysselsättningseffekt än yrkesfisket.

För att göra motsvarande analyser för enbart sötvattensområdet, enskilda fiskarter eller regionala områden behövs mer underlag och tid för analys än vad som varit möjligt inom det här regeringsuppdraget. Sådana analyser kompliceras ytterligare om man ska värdera nyttjande genom olika former av fiske såväl i havet som i sötvattensområdet vilket är nödvändigt för fiskarter som migrerar mellan havet och sötvattensområdet som t.ex. lax.

4.7 Fritidsfiskets regionala karaktärsdrag i Sverige

Sverige är av tradition ett land som värnar intresse och förutsättningar för friluftsliv och naturbaserad turism. En förutsättning och något som är unikt är den svenska allemansrätten även om den inte ger rätt till fiske. Ett av svenskarnas viktigaste naturbaserade fritidsintressen är fritidsfiske. De många positiva värdena av fritidsfiske som naturupplevelser, avkoppling från vardagen, social gemenskap och fångst för egen konsumtion är de viktigaste motiven till fritidsfiske. Dessa värden tillsammans med den goda tillgången på och förutsättningarna för fiske i våra sjöar, vattendrag och utmed kusterna förklarar sammantaget varför fiske är så viktigt

fritidsintresse. Det stora intresset för fritidsfiske och utländsk fisketurism till Sverige ger underlag för ett växande fisketuristiskt företagande. Till utvecklingen av fisketurismen bidrar en generellt förbättrad ekonomi och ett ökat intresse för service i samband med fisket.

Samhället har på olika sätt främjat förutsättningarna för fritidsfiske. Här kan särskilt nämnas 1950-års fiskelag som främjade fritidsfiske på enskilt vatten längs väst-, syd- och norrlandskusten, reformen om det fria handredskapsfisket 1985 samt lagen om bildande av fiskevårdsområden från 1982. Genom anslag till bland annat stöd för fiskevården, kalkningsanslaget och senare anslaget till Havs- och vattenmiljön har genom administrativa åtgärder för att restaurera miljön och fiskbestånden i hav, sjöar och vattendrag avsevärt förbättrat möjligheterna till fritidsfiske.

Fritidsfisket och fisketurismen varierar regionalt utmed kusterna och i sjöar och vattendrag. Det som är ett viktigt fritidsfiske och fisketurismföretagande i ett storstadsområde behöver inte vara samma i ett glesbygdsområde och en laxälv kan inte jämföras med ett skärgårdsområde. Särskilt viktiga regionala faktorer som förklarar hur fritidsfisket och fisketurismen bedrivs är demografiska skillnader, de naturgivna förutsättningarna för naturupplevelser och fiske, fiskerättsliga frågor, fisketraditioner, möjlighet att resa till platsen, service och marknadsföring. Undersökningar av fritidsfiske visar att 47 % av fiskedagarna sker inom en mil från hemmet och 75 % inom fem mil från hemmet. Resterande fiske dvs 25 % sker längre från hemmet och utgör därför ett större värde för fisketurismen eftersom det i högre grad genererar övernattnattningar och service i samband med fisket. Generellt är den som fiskar med handredskap mer rörlig än den som fiskar med mängdfångande redskap som nät och burar som ofta är begränsad till närområdet där båten ligger.

Fritidsfiske i havsområden

Av fritidsfisket i havet svarar handredskapsfisket för ca 80 procent av fiskedagarna i Östersjön och 78 procent i Öresund, Kattegatt och Skagerrak. Fiske med mängdfångande redskap som nät, burar och ryssjor svarar för 20 procent av fiskedagarna i Östersjön och 22 procent i Öresund, Kattegatt och Skagerrak.

Fångsten per fiskedag, räknad i vikt, är betydligt högre vid fiske med mängdfångande redskap i samtliga områden. Enligt uppgifter från den nationella enkätstudien av svenskt fritidsfiske 2013 uppgår det samlade antalet ansträngningar (redskapsdagar) med mängdfångande redskap i fritidsfisket till närmare 7 miljoner. Totalfångsten är större i fisket med mängdfångande redskap i Östersjön medan handredskapsfisket tar den största totalfångsten i Skagerrak, Kattegatt och Öresund. Framför allt är det fångsterna med handredskap av torsk i Öresund och makrill i Skagerrak

samt fångsterna i mängdfångande redskap av strömming och sik i Östersjön som ger skillnaderna.

Fritidsfiske i Skagerrak och Kattegatt

Varje år spenderas cirka 1 miljon fiskedagar längst kusten eller till havs i Skagerrak och Kattegatt. Total behållen fångst uppgår till cirka 1 000 ton årligen.

Fisket är fritt för var och en på enskilt och allmänt vatten med såväl handredskap som mängdfångande redskap men med de begränsningar i redskapsanvändningen som gäller enligt bilagan till fiskelagen. Havs- och vattenmyndigheten har i vissa fall utfärdat föreskrifter för fiskevården som begränsar fisket.

Den i särklass största fångsten i vikt för fritidsfisket är makrill som utgör i storleksordningen 64 procent av totalfångsten. Makrill fångas främst med så kallad rännörj som är ett handredskap och ett av de viktigaste redskapen för husbehovsfisket. Andra högt värderade arter för handredskapsfisket, men inte som fångst i vikt, är öring och torsk. Fisket bedrivs därutöver efter en mängd andra arter. Nätfiske riktas främst mot olika plattfiskarter och krabba. En annan viktig art för fritidsfisket i Skagerrak är hummer som fångas med hummertinor.

Om man går tillbaka till 1970-80-talet var torskfiske det viktigaste fisket. Detta förhållande gällde fram till 1980-talet då nedgången i kustnära torskbestånd gjorde att fångsterna sjönk så mycket att intresset nästan helt försvann. Under den perioden var makrillbeståndet nedfiskat i Nordsjön men har nu återhämtat sig genom förvaltningsåtgärder. Bestånden av öring på västkusten var på 1970- och 80-talet kraftigt decimerade på grund av försurning av lekbäckarna och svagt skydd genom fiskelagstiftningen. Genom kalkningsåtgärder, restaurering av habitat och fiskeregler som skyddar öringen har bestånden återhämtats. Hummerbeståndet har successivt försämrats sedan lång tid. Under 2017 beslutades om nya bestämmelser som höjt minimimått och begränsning av antalet redskap för fritidsfisket från fjorton till sex hummertinor.

Fritidsfiske i Öresund

Öresund är närfiskeområde för Nordens mest tätbefolkade område med en befolkning på sammanlagt cirka 4 miljoner personer i Sverige och Danmark. Trots det är fiskbestånden allmänt sett goda och fritidsfisket omfattande.

Fisket är fritt för var och en på enskilt och allmänt vatten med såväl handredskap som mängdfångande redskap men med de begränsningar i redskapsanvändningen som gäller enligt bilagan till fiskelagen. Havs- och

vattenmyndigheten har i vissa fall utfärdat föreskrifter för fiskevården som begränsar fisket.

Torsk är den främsta målarten för fritidsfisket i Öresund. Torsk fångas främst vid pillkfiske med spö vilket bedrivs från båt, antingen egen eller genom turbåtsfiske. Cirka 15 procent av samtliga fiskedagar i regionen sker via en turbåt.

Sill och öring är vid sidan av torsk de viktigaste arterna för handredskapsfisket. Sill fångas liksom torsk i stor utsträckning vid pillkfiske kombinerat med så kallad sillhäckla från båt, antingen egen eller turbåt. Sillfisket bedrivs också från land. Bland annat fisket i hamnområdena i Malmö, Helsingborg och Landskrona betyder mycket för det stadsnära fisket.

En stor del av Öresund utgörs på den svenska sidan av grunda områden. Här förekommer ett omfattande fiske efter öring.

För fisket med mängdfångande redskap är torsk och sill de vanligaste fångsterna tillsammans med olika plattfiskarter. I Öresund fiskas bland annat mycket skrubbskädda där den betraktas som en bra matfisk. En starkt begränsande faktor för fisket med garn och ryssjor i stora delar av Öresund, är den ofta mycket starka strömsättningen, vilken under stora delar av året omöjliggör fiske.

Genom 1932-års avtal med Danmark (Kungl., Maj:ts Kungörelse Nr 282 med vissa bestämmelser rörande fiskeriförhållandena i de till Sverige och Danmark gränsande farvattnen) förbjöds trålfiske med hänsyn till sjöfarten i Öresund. Att fiskbestånden sedan dess har skyddats från trålfiske är en av förklaringarna varför torskbeståndet i Öresund är större än i omgivande havsområden. Överenskommelsen innebär också att respektive lands fiskebestämmelser med vissa redskap och under vissa tider gäller in till det andra landets strand vilket komplicerar förvaltningen av bestånden och fisketillsynen.

Fritidsfisket i södra Östersjön

I södra Östersjön (området mellan Falsterbonäset och Torhamns udde i Blekinge) är andelen av befolkningen som fiskar den lägsta i hela Sverige enligt den regionala indelningen av den officiella statistiken om fritidsfiske.

Fisket är fritt för var och en på enskilt och allmänt vatten med såväl handredskap som mängdfångande redskap men med de begränsningar i redskapsanvändningen som gäller enligt bilagan till fiskelagen. Havs- och vattenmyndigheten har i vissa fall utfärdat föreskrifter för fiskevården som begränsar fisket.

Handredskapsfisket dominerar avseende totalt antal fiskedagar, främst är det spinnfisket som står för en betydande andel av det totala antalet fiskedagar, hälften av fiskedagarna är genererade av spinnfiskare.

Fångsterna i handredskapsfisket domineras av gädda och torsk. Gäddfisket är koncentrerat till Blekinge där t.ex. Karlskronas skärgård är känt för sitt gäddfiske och här finns en omfattande fisketurism efter gädda. Detta fiske bedrivs främst som ett så kallat catch & release fiske. Torskfisket är koncentrerat till den södra och västra delen av området.

Öringsfisket från Ystad upp mot Åhus har under senare år uppmärksammats allt mer och här förekommer riktad guideverksamhet med öring som målart. Öringsfisket bedrivs som spinnfiske eller flugfiske från land, men det förekommer också trollingfiske riktat mot öring.

Trollingfisket är annars främst riktat mot lax. Längs hela kuststräckan från Simrishamn upp mot Pukaviksbukten och Karlskronaskärgården bedrivs guidat trollingfiske. Området är sannolikt ett av världens främsta områden för sådant laxfiske och trollingfiskare med egen utrustning och båt från hela landet samt länder som Tyskland och Danmark söker sig hit.

Fiske med mängdfångande redskap är främst inriktat mot plattfiskar, abborre, öring, sik och torsk. Fiske efter gädda sker främst med gäddryssjor. Tidigare förekom ett omfattande fritidsfiske med ryssjor efter ål men det är numera förbjudet. Endast yrkesfiskare med särskilt tillstånd har rätt att fiska ål.

Fritidsfisket i mellersta Östersjön

Mellersta Östersjön (från Torhamns udde till norr om Öregrund) är som kuststräcka räknat det överlägset största området enligt indelningen i havsområdet. Det omfattar alltså hela Smålands och Östergötlands kuster med alla sina skyddade skärgårdsområden, Stockholms skärgård samt Öland och Gotland. Befolkningstätheten är mycket stor i norra delen av området med andra delar har mer karaktären av glesbygdsområden.

Genom reformen om det fria handredskapsfisket är fiske tillåtet med handredskap på enskilt vatten. Fisket är fritt för var och en på allmänt vatten samt på enskilt vatten runt Gotland med såväl handredskap som mängdfångande redskap men med de begränsningar i redskapsanvändningen som gäller enligt bilagan till fiskelagen. Havs- och vattenmyndigheten har utfärdat föreskrifter för fiskevården som begränsar fisket.

Handredskapsfisket är populärast i regionen, 86 procent av samtliga fiskedagar i området är fiskedagar med handredskap, men de utgör endast 49 procent av den totala behållna fångsten. De viktigaste arterna för

handredskapsfisket är strömming, gädda och abborre. I övrigt är öringen av betydelse för handredskapsfisket.

Det har utvecklats en växande guidningsverksamhet i skärgårdsområdena med inriktning mot spinnfiske efter främst gädda och öring men också abborre. Östhammars skärgård, Trosa skärgård, Bråviken samt inre delarna av hela Stockholms skärgård är områden där gös är en viktig resurs.

I många områden bedrivs det ett intensivt riktat fiske med nät och ryssjor med stöd av enskild rätt. Detta fiske inriktas framförallt på fiske efter abborre och gös.

Fritidsfisket i Bottenhavet och Bottenviken

Bottenhavet omfattar kuststräckan från gränsen mellan Östhammar och Tierps kommuner i söder och Umeälvens mynningsområde i norr.

Fisket är fritt för var och en på enskilt och allmänt vatten med såväl handredskap som mängdfångande redskap men med de begränsningar i redskapsanvändningen som gäller enligt bilagan till fiskelagen. Ett undantag är laxfiske som inte får bedrivas på enskilt vatten utan stöd av enskild fiskerätt. Havs- och vattenmyndigheten har i vissa fall utfärdat föreskrifter för fiskevården som begränsar fisket.

Handredskapsfisket står för cirka en miljon fiskedagar, motsvarande 64 procent av totala antalet dagar, men endast för i storleksordning 26 procent av den behållna fångsten. Mängdfångande redskap användes under 36 procent av fiskedagarna och står för i storleksordningen 74 procent av den behållna fångsten.

Abborre, strömming och sik är de viktigaste arterna vid fiske med mängdfångande redskap. För handredskapsfisket är abborre och strömming tillsammans med gädda de viktigaste arterna. Andra viktiga arter för fritidsfisket i området är lax och öring. Handredskapsfisket och fisket med mängdfångande redskap riktas alltså i stor utsträckning mot samma arter.

Strömming fiskas med garn under vår och sommar och med handredskap, s.k. strömmingshäckla, under leken på våren och under sommaren i fjärdarna både från land och från båt. Gädda och öring fiskas vid vanligt spinn eller flugfiske längs hela kuststräckan.

Fritidsfisket med mängdfångande redskap har minskat under senare år. Sannolikt förklaras en del av minskningen av befolkningsförändringar. Den främsta förklaringen är annars att sälen ökat kraftigt och att det i många områden är svårt att fiska på grund av sälskador på redskap och uppåten fångst.

Fritidsfiske i inlandsvatten

Fritidsfisket i inlandsvatten kan delas upp i tre olika grupper, de stora sjöarna, vattendrag i Norrland samt i Götaland och Svealand. I Sverige finns 100 000 sjöar och storleksordningen 300 000 km rinnande vatten. Här finns vatten av skiftande karaktär som kristallklara sjöar och älvar i fjällen, bruna skogssjöar och åar, näringsrika slättlandssjöar och åar samt våra stora älvar med lax och öring både i Östersjön och på västkusten.

I alla vatten utom de fem stora sjöarna får fiske endast ske med stöd av enskild rätt, dvs av fiskerättsägaren eller den som har dennes tillstånd som ett arrende eller ett fiskekort. Genom lagen om fiskevårdsområden från 1982 och statsbidrag till bildandet har ca 2 000 fiskevårdsområden bildats. Ett fiskevårdsområde kan omfatta en eller ofta flera sjöar och vattendrag där syftet är att samordna fiskevården, fiskets bedrivande och upplåtelse av fisket till allmänheten. I vattendrag som mynnar i havet eller i de fem stora sjöarna har Havs- och vattenmyndigheten utfärdat föreskrifter för fiskevården som begränsar fisket. I övriga vatten är det i första hand fiskerättsägaren som beslutar om fiskeregleringar.

I de fem stora sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland är fiske fritt för var och en på allmänt och enskilt vatten enligt de begränsningar avseende redskapsanvändningen som framgår av fiskelagen. Havs- och vattenmyndigheten har utfärdat föreskrifter för fiskevården som begränsar fisket.

Årligen genomförs cirka nio miljoner fiskedagar i inlandet. De fem stora sjöarna (Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmaren, Storsjön) står för ca 12 procent, Norrland för ca 39 procent och Götaland och Svealand för ca 49 procent.

Fritidsfisket i inlandsvatten domineras av naturliga skäl helt av handredskap. De viktigaste arterna för fritidsfisket mellan regionerna varierar beroende på fiskartförekomst. I norra Sverige är öring, röding, harr, gädda, samt abborre viktiga arter medan i södra Sverige är gädda, abborre, gös, öring samt kräfta viktiga arter.

Fiske i storstadsområden

Havs- och vattenmyndighetens och SCB:s undersökning av fritidsfisket visar att flertalet fiskedagar genomförs i närheten av bostaden. Storleksordningen 47 procent av fiskedagarna sker inom en mil från hemmet och 75 procent inom fem mil från hemmet. Detta innebär att mycket av det totala fritidsfisket i Sverige sker i eller i närområdet till storstäder eller större tätorter.

Idag bor en majoritet av Sveriges befolkning – omkring 85 procent – i tätorter. De tre storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö har ca 4 miljoner innevånare vilket motsvarar 40 procent av Sveriges

befolkning. Till storstadsområdena sker en inflyttning. Det innebär att den tätortsnära naturen med dess fiskevatten blir av allt större relativ betydelse för svenskarnas möjlighet till vardaglig rekreation och naturkontakt.

I storleksordningen en femtedel av Sveriges befolkning är invandrare eller svenskar med invandrabakgrund och andelen invandrare är högst i storstäderna. Många invandrare saknar självklart en relation till den svenska naturen och för de som är nyanlända tar det tid att bekanta sig med möjligheterna till friluftsliv. I det sammanhanget är därför goda möjligheter till stadsnära fiske av stor betydelse.

Fisket i storstadsområdena sker såväl på kusten som i sjöar och vattendrag beroende på de naturgivna förutsättningarna och stadsplaneringen i förhållande till vattenområdena. I storstadsområdets är handredskapsfiske det helt dominerande fiskesättet.

Vattenkvaliteten i de stadsnära vattnen har tidigare varit mycket dålig då vattendragen direkt ingick som en del i avloppssystemen utan föregående vattenseparering eller rening. Fiskfaunan dog ut eller klassades som otjänlig som människoföda och inom vissa områden förbjöds fisket. I takt med att vattenkvaliteterna kraftigt förbättrats ses numera de stadsnära vattnen som en viktig tillgång i stadsbilden och för rekreation. Genom stadsplanering har stränderna i ökad utsträckning gjorts tillgängliga för strandpromenader och fiske. Fisket inne i och i anslutning till städerna har fått ökad betydelse som fiskevatten.

5.Förslag om fördelning av fiskeresursen mellan olika kategorier av fiskande

Havs- och vattenmyndighetens förslag:

Den som fiskar med rörliga redskap får endast använda handredskap enligt 9 a § i fiskelagen.

Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om fritidsfiske med mängdfångande redskap för att fördela fiskeresursen mellan olika kategorier av fiskare och för att främja fritidsfiske, fisketurismverksamhet och småskaligt yrkesfiske inom ramen för en långsiktigt hållbar utveckling.

Målet med en långsiktigt hållbar utveckling innebär att miljömässiga, ekonomiska och sociala skäl ska beaktas. I den sociala aspekten beaktas den enskildes behov av fritidsfiske för rekreation, sport och turism och fångst för det egna hushållets behov samt fisketraditionerna i det aktuella vattenområdet.

För yrkesfisket i havet gäller kvoter som EU bestämmer årligen. Dessa kvoter ska avräknas fartyg med fiskelicens och berörs inte av förslaget.

Författningsförslag i bilaga 1: Ändring i 9 a och 19 §§ fiskelagen. Ändring i 2 kap. 7 § och ny 2 kap. 7 a § i fiskeförordningen.

Skälen för förslaget:

Den grundläggande resursfördelningsbestämmelsen mellan fritidsfiske och yrkesfiske

Fiskeredskap är antingen fasta eller rörliga enligt fiskelagstiftningen. Fiske med fasta redskap kräver tillstånd från länsstyrelsen. För rörliga redskap gäller redskapsbegränsningar för fritidsfiske enligt 9 a § fiskelagen. Redskapsbegränsningarna gäller inte den som fiskar med stöd av fiskelicens, personlig fiskelicens eller enskild fiskerätt.

Syftet med införandet av redskapsbegränsningarna år 1994 var att begränsa redskapsanvändningen så att fångster motsvarar vad som behövs för rekreation och fiske för eget bruk. Den som fiskar för att sälja fångsten ska ha licens för yrkesmässigt fiske om fisket inte bedrivs med stöd av enskild fiskerätt i inlandsvatten eller i havet utan fartyg. När bestämmelserna infördes togs inte någon hänsyn till beståndssituationen och ett långsiktigt hållbart nyttjande togs inte in vid bedömningen, utan redskapsbegränsningarna för fritidsfisket är en ren resursfördelningsbestämmelse mellan fritidsfiske och yrkesfiske och inte

som fiskevårdsbestämmelse, se prop. 1992/93:232 s. 49 ff. och prop. 2013/14:184 s. 35 ff.

Redskapsanvändningen för fritidsfisket kan begränsas ytterligare av fiskevårdsskäl genom föreskrifter som utfärdas av Havs- och vattenmyndigheten.

Havs- och vattenmyndigheten kan med stöd av 2 kap. 21 § fiskeförordningen meddela dispens från redskapsbegränsningarna med burar efter skaldjur för den som bedriver fritidsfiskebaserad fisketurismverksamhet. I annat fall gäller redskapsbegränsningarna för fritidsfiske även för den som bedriver fisketurismverksamhet utan stöd av fiskelicens, personlig fiskelicens eller enskild fiskerätt.

Havs- och vattenmyndighetens nuvarande bemyndigande att fördela fiskeresursen

Havs- och vattenmyndigheten har inte bemyndigande att meddela föreskrifter om fiskets bedrivande för att fördela resursen mellan andra fiskare än yrkesfiskare.

Föreskrifter om begränsning av fritidsfiskets redskapsanvändning av fiskevårdsskäl innebär emellertid ofta indirekt även en resursfördelning. Ett exempel är begränsning av hummerfisket, där fisket av fiskevårdsskäl har begränsats till sex hummertinor för fritidsfiske och 40 hummertinor för yrkesfiske i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter. I remissens konsekvensbeskrivning gjorde Havs- och vattenmyndigheten bedömningen att förslaget främjade det småskaliga yrkesfisket av hummer, samtidigt som sex hummertinor bedömdes vara tillräckligt för fritidsfiskets behov.

När det gäller yrkesfiske har Havs- och vattenmyndigheten omfattande bemyndigande och ett tydligt uppdrag att fördela fiskeresursen. Redan när myndigheten prövar frågan om licens för yrkesmässigt fiske första gången någon söker om licens beaktar myndigheten tillgången på fisk (30 § fiskelagen).

Enligt 2 kap. 7 § fiskeförordning får Havs- och vattenmyndigheten meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande som förbjuder eller begränsar

1. fisket med avseende på vilken fisk som får fångas,
2. användningen av fiskefartyg, fiskemetoder eller fiskeredskap, och
3. fiske inom vissa områden eller för vissa ändamål.

Det framgår av förarbeten att bemyndigande om att meddela föreskrifter för fiskets bedrivande avser yrkesfiske och inte fritidsfiske. (Prop. 2002/03:41 s 12-14.)

I fråga om fiske i andra vatten än havet och vattnen längs kusterna och Väneren, Vättern, Mälaren och Hjälmaren samt Storsjön i Jämtland till

första definitiva vandringshindret, får sådana föreskrifter meddelas endast för att skydda särskilt hotade arter eller stammar av nationellt intresse.

Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om tillstånd för fiske av en viss art, inom ett visst område, med ett visst fiskefartyg eller med användning av vissa redskap eller fiskemetoder.

Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter för fiskets bedrivande som avser fördelning av fiskemöjligheter enligt artikel 16.6 och 16.7 i grundförordningen. Havs- och vattenmyndigheten får också meddela föreskrifter om hur sådana fiskemöjligheter får överlåtas av en fiskelicensinnehavare till en annan under det år eller den förvaltningsperiod då fiskemöjligheterna får användas.

Av artikel 16.6 och 16.7 i grundförordningen framgår att varje medlemsstat ska bestämma hur de fiskemöjligheter som den har tilldelats genom en kvot för yrkesfisket, och som inte omfattas av ett system med överlåtbara fiskenyttjanderätter, ska fördelas mellan de fartyg som för dess flagg, till exempel genom att skapa enskilda fiskemöjligheter.

I artikel 17 i grundförordningen finns kriterier för medlemsstaternas fördelning av fiskemöjligheter. Här framgår att medlemsstaterna ska tillämpa transparenta och objektiva kriterier, inbegripet miljömässiga, sociala och ekonomiska kriterier. De kriterier som används får bland annat inbegripa fiskets påverkan på miljön, tidigare efterlevnad av bestämmelser, bidraget till den lokala ekonomin och historiska fångstnivåer. Inom ramen för de fiskemöjligheter som de tilldelats ska medlemsstaterna sträva efter att ge incitament till fiskefartyg som använder selektiva fiskeredskap eller miljövänligare fiskemetoder, med bl.a. minskad energikonsumtion eller minskade skador på livsmiljöer.

Enligt lagen (2009:866) om överlåtbara fiskerättigheter och förordningen (2009:867) om överlåtbara fiskerättigheter får Havs- och vattenmyndigheten besluta om överlåtbara pelagiska individuella fiskerättigheter.

Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om att kräftfiske på allmänt vatten i Väneren, Vättern, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland får bedrivas endast efter tillstånd av myndigheten eller länsstyrelsen. Tillstånd ska i första hand lämnas den som ägnar sig åt yrkesmässigt fiske.

Resursfördelning för andra fiskare än yrkesfiskare för att nå målen i fiskförvaltningen

Målen med fisk- och miljölagstiftningen är långsiktigt hållbar utveckling ur miljömässigt, ekonomiskt och socialt avseende (artikel 2 i grundförordningen, 4 § havsplaneringsförordningen (2015:400) och 1 kap. 1 § miljöbalken).

Det framgår av artikel 2. 2 i grundförordningen att försiktighetsansatsen ska beaktas i fiskförvaltningen. Försiktighetsansatsen/ försiktighetsprincipen innebär bland annat att bristande kunskap inte får hindra att förvaltningsåtgärder vidtas. Detta är en grundläggande princip i miljölagstiftningen, även internationellt.

Det framgår uttryckligen av förarbeten att redskapsbegränsningarna för fritidsfisket är en ren resursfördelningsbestämmelse mellan yrkesfiske och fritidsfiske och att målen med en långsiktig hållbar utveckling inte har beaktas då bestämmelsen utformades. Någon närmare analys kring detta gjordes inte heller då bestämmelsen flyttades till fiskelagen år 2014, se prop. 1992/93:232 s 49 ff. och prop. 2013/14:184 s 35 ff.

Som en jämförelse begränsas tillträdet till yrkesfisket genom krav på fiskelicens och personlig fiskelicens med bedömning av beståndssituationen första gången fråga om licens prövas enligt 30 § fiskelagen. Yrkesfisket i havet begränsas av kvoter som beslutas årligen av EU baserat på ett vetenskapligt biologiskt underlag. Alla yrkesfiskets fångster ska rapporteras och avräknas kvoten när det finns en sådan. I havet gäller en landningsskyldighet för alla kvoterade arter, vilket gör att hänsyn även tas till bifångster i förvaltningen. Sedan år 1994, då redskapsbegränsningarna för fritidsfiske infördes, har reglerna för yrkesfisket skärpts betydligt. En motsvarande utveckling av fiskelagstiftningen har inte skett för fritidsfiske, inklusive fisketurismverksamhet.

Även om fångsten per ansträngning är låg i fritidsfiske så är antalet utövare många. Den tillåtna redskapsanvändningen för fritidsfiske enligt 9 a § är generellt alltför generös ur fiskevårdssynpunkt med hänsyn till att den gäller för alla svenska medborgare, alla arter, allt fiske på allmänt vatten eller på enskilt vatten med stöd av bilagan till fiskelagen. Någon analys kring samhällsnyttan av en sådan fördelning av fiskeresursen och fritidsfiskets behov av en sådan omfattande redskapsanvändning eller hur fångsterna i praktiken förhåller sig till det egna hushållets behov har inte heller gjorts.

Med hänsyn till EU:s försäljningsförbud för fisk fångad utan stöd av fiskelicens i havet, är det viktigare nu än år 1994 att fångsterna inte överstiger vad som kan fås för det enskilda hushållets behov och att den tillåtna redskapsmänden inte uppmuntrar till försäljning av fångst. Detta är också viktigt ur fiskevårdssynpunkt.

Den nuvarande regleringen i 9 a § fiskelagen innebär att Havs- och vattenmyndigheten i hög utsträckning måste utreda och begränsa fritidsfisket av fiskevårdsskäl.

En grundläggande resursfördelningsbestämmelse som innebär ett mindre uttag, genom en mindre effektiv tillåten redskapsanvändning, är mera

anpassad till kraven på en modern fiske- och miljölagstiftning och innebär att försiktighetsprincipen bättre beaktas även i förvaltningen av fritidsfisket. God förvaltning av fiskeresursen är en absolut förutsättning för att kunna arbeta med främjandefrågor.

Hänsyn tas inte heller till ekonomiska och sociala aspekter då en generös redskapsanvändning generellt tillåts för allmänhetens fiske. När resursen är begränsad bör den fördelas på ett sätt som bäst gynnar en hållbar utveckling i miljömässigt, socialt och ekonomiskt avseende. Med minskade fångster per ansträngning finns det utrymme för fler att nyttja resursen samtidigt som fiskeresursen kan utvecklas på ett sätt som gör att bestånden ökar.

Ett exempel är hummerfisket där utökning från sex redskap till 14 hummertinor först kan framstå som positivt för den enskilda utövaren. Följden av en sådan generös redskapsbestämmelse kan bli att fångstuttaget blir större och att fångsterna per ansträngning minskar då beståndet försämras till följd av ett resursutnyttjande utöver vad som är biologiskt hållbart. Först då beståndet redan försämrats begränsar Havs- och vattenmyndigheten redskapsanvändningen av fiskevårdsskäl. (Det kan vara svårt att motivera en inskränkning av fiskevårdsskäl då beståndssituationen är relativt god.) En sådan förvaltning är på sikt inte positiv för någon, inte heller för den enskilde fritidsfiskaren.

Ett alternativ kan vara att ett hållbart uttag för hummer uppskattas baserat på datainsamling. Jämför kvoterna som sätts inom EU för yrkesfiske i havet varje år. Antalet fiskare och fångst per redskap uppskattas, även detta baserat på datainsamlingen för fritidsfiske. Med beaktande av detta underlag beslutar Havs- och vattenmyndigheten hur många hummertinor en fritidsfiskare får ha. Uttaget bedöms då vara hållbart utifrån den kunskap som finns, beståndet blir bättre och fångsterna per redskap ökar. En sådan förvaltning är långsiktigt hållbar och gynnar på sikt alla intressen.

Som utgångspunkt föreslår Havs- och vattenmyndigheten därför att det endast ska vara tillåtet att fiske med handredskap enligt 9 a § i fiskelagen och att Havs- och vattenmyndigheten får i uppdrag att utöka fritidsfiskets redskapsanvändning med mängdfångande redskap på ett långsiktigt hållbart sätt.

Genom att tillåta handredskap som utgångspunkt tillgodoses miljömässiga, ekonomiska och sociala aspekter i stor utsträckning. Handredskap används i alla vatten där allmänheten har möjlighet att fiska, fångsten per ansträngning är relativt låg jämfört med mängdfångande redskap, det är det redskap som används av flest personer, det kräver att den fiskande är aktiv under fisket och fisket skapar ett stort samhällsekonomiskt värde i form av ökad BNP och sysselsättning. Men även handredskapsfisket kan ofta behöva begränsas av fiskevårdsskäl. Utöver generella regler om

fredningstider och minimimått kan det behöva införas särskilda regler för handredskapsfisket som t.ex. bestämmelser om att ett begränsat antal fiskar får fångas per dag. Bestämmelser om både ett minimi- och maximimått, så kallat fönsteruttag, för fisk som får behållas, kan i vissa fall införas så att fångsterna begränsas till vad som är långsiktigt hållbart.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning kan regelverket för fritidsfiske förenklas om myndigheten kan fördela fritidsfisket med mängdfångande redskap istället för att som för närvarande endast begränsa det av fiskevårdsskäl.

Som komplement till detta föreslår Havs- och vattenmyndigheten utökat bemyndigande i 19 § fiskelagen 2 kap. 7 a § fiskeförordningen där det framgår att Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter för fiskets bedrivande som innebär fördelning av fiskeresursen för att främja fritidsfiske, fisketurismverksamhet och småskaligt yrkesfiske inom ramen för en hållbar nyttjande. När det gäller kategorier av fiske så bör även det småskaliga yrkesfisket ingå i bestämmelsen, vilket belyses av exemplet med fördelning av hummerfisket på västkusten där även det småskaliga yrkesfisket intressen behöver beaktas.

Kvoter som fördelas årligen av EU ska avräknas fartyg med fiskelicens enligt kontrollförordningen. Fiske på dessa kvoter berörs därför inte av förslaget i denna skrivelse. Man kan inte bortse från möjligheten att EU i en framtid kan komma att ändra på detta så att även fångster i fritidsfiske och fritidsfisketuristiskt företagande ska avräknas mot kvoten. Sådana bestämmelser finns i förordningen (EU) 2016/1627 om en flerårig återhämtningsplan för blåfenad tonfisk i östra Atlanten och Medelhavet. I förslag till flerårig plan för Östersjöns laxbestånd år 2011 hade EU-kommissionen en bestämmelse som innebar att fångster av lax i fisketuristiskt företagande från fartyg skulle avräknas mot laxkvoten. Någon hänsyn till detta tas inte i denna skrivelse då det inte gäller svenska förhållanden. Däremot berör förslaget resursfördelningen för andra arter som förvaltas nationellt och som nyttjas av både fritidsfiske, fisketurismverksamhet och yrkesfiske, som t.ex. öring, sik, harr, abborre, gädda, gös och hummer.

Underlag kring vad som är ett långsiktigt hållbart fiske i miljömässigt, ekonomiskt och socialt avseende

Utöver de biologiska aspekterna behövs samhällsekonomiska analyser för att främja fritidsfiske, fisketurism och småskaligt yrkesfiske ur ett bredare perspektiv. Sådana underlag utgörs t.ex. av de naturgivna förutsättningarna för fiske, miljötillståndet, beståndssituationen, regional demografisk information, fisketraditioner och samhällsekonomiska analyser.

Vid bedömning om beståndssituationen tillåter utökad fritidsfiske bör bl.a. förvaltningsmål inom den gemensamma fiskeripolitiken inom EU, såsom principen om ett långsiktigt hållbart uttag (MSY), havsmiljödirektivets mål om en storleks- och åldersstruktur för bestånden som upprätthåller ekosystemfunktionerna, nationella förvaltningsmål för bestånden samt regional utveckling beaktas. I många fall har biologiskt underlag redan tagits fram i föreskriftsarbetet, eftersom fritidsfisket redan i stor utsträckning är begränsat av fiskevårdskäl i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter.

Utifrån Havs- och vattenmyndighetens samhällsekonomiska analys i tidigare avsnitt kan man konstatera att det samhällsekonomiska värdet av fritidsfisket och yrkesfisket i havet är relativt jämt fördelat. Yrkesfisket bidrar mer till Sveriges BNP medan fritidsfisket bidrar med en högre sysselsättningseffekt. Fritidsfisket har, ur ett geografiskt perspektiv större spridning då fritidsfisket sker över hela Sverige och utmed nästan hela vår väst- och östkust, det bidrar till ökad tillväxt och sysselsättning i andra branscher och fritidsfisket är del av den naturnära turism som lockar besökare till Sveriges landsbygd. Yrkesfisket däremot är mer koncentrerat till specifika landningshamnar, vilket finns utmed vår kust. Den geografiska spridningen är dock inte samma som för fritidsfisket, däremot är yrkesfisket en initial bransch som många andra branscher är beroende av, t.ex. grossister och dagligvaruhandeln och till sist är konsumenten beroende av yrkesfisket för att få ett brett utbud av färska råvaror att välja mellan.

Den enskildes behov av fiske för rekreation, sport och turism och fiske för husbehov är viktigt och en del av de sociala målen. I ett tidigare regeringsuppdrag Fiskeriverkets rapport 2006 "Fritidsfiske och fritidsfiskebaserad verksamhet" beskrevs utövarna och fritidsfisket. Enligt rapporten är syftet med fritidsfisket för de flesta utövare rekreation och fångst av fisk för egen konsumtion. Detta stämmer väl överens med lagstiftarens avsikter om vad som är fritidsfiske respektive yrkesfiske. Redan av förarbeten till 1994 års fiskelag framkommer, som nämnts ovan, att försäljning av fångsten ska räknas som yrkesfiske och att syftet med redskapsbegränsningarna för fritidsfisket är att fångsterna ska motsvara vad som kan användas för eget bruk. Det kan därför inte motiveras att fritidsfisket behöver tillgång till en omfattande redskapsanvändning för att kunna sälja fångst, även om försäljningsförbudet för fritidsfiske endast gäller fångst i havet. Fiske för rekreation och fångst för eget bruk, där utövaren inte upplever att handredskapsfiske ger den fiskeupplevelse man eftersträvar eller att fångsterna inte är tillräckliga för det egna hushållets behov behöver t.ex. särskilt beaktas. Fiske efter skaldjur kan inte bedrivas med handredskap. Regionala underlag bör tas fram inom ramen för en regional ekosystembaserad förvaltning. Havs- och vattenmyndigheten

arbetar i ett särskilt regeringsuppdrag för att utveckla och implementera en ekosystembaserad förvaltning.

Sammanfattningsvis behöver Havs- och vattenmyndigheten ett tydligt bemyndigande och uppdrag att främja fritidsfiske, fisketurismverksamhet och småskaligt yrkesfiske inom ramen för ett långsiktigt hållbart nyttjande.

I praktiken framgår fritidsfiskets tillåtna redskapsanvändning redan idag i myndighetens föreskrifter och är anpassad till nuvarande beståndssituation, så förslaget ska inte behöva innebära någon större skillnad för fritidsfisket med mängdfångande redskap så länge detta kan tillåtas av fiskevårdskäl och den tillåtna redskapsanvändningen generellt kan motiveras. I bedömningen ingår som nämnts ovan inte bara samhällsekonomiska värden, utan även den enskildes behov av rekreation och fiskets bidrag till livskvalitet och värdet av fiske för fångst till det egna hushållet.

En helhetssyn på resursfördelning som omfattar både fritidsfiske, fisketurism och yrkesfiske

I havet är de årliga kvoterna en viktig utgångspunkt för resursfördelningen inom yrkesfisket. Det är kvoten för ett aktuellt bestånd i ett visst område som bestämmer vad som är den tillgängliga fiskeresursen som kan fördelas. När det gäller okvoterade arter utgår Havs- och vattenmyndigheten från årligt uppdaterat biologiskt underlag från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) (Fisk- och skaldjursbestånd i hav och sötvatten 2017, resurs- och miljööversikt). Rapporten finns tillgänglig på Havs- och vattenmyndighetens hemsida. Yrkesfiskets fångstrapportering är ett viktigt underlag vid uppskattning av beståndssituationen och i förlängningen även resursfördelning.

Om Havs- och vattenmyndigheten får ett större mandat och tydligare uppdrag att fördela resursen för andra fiskare än yrkesfiskare, skulle SLU:s resurs- och miljööversikt kunna anpassas efter detta med utförligare uppgifter om beståndssituationen för arter och områden som är viktiga för fritidsfiske och fisketurism. Sådana biologiska underlag kan också tas fram i det enskilda fallet, tex. vid beredningen av ett föreskriftsförslag. Den anmälnings- och rapporteringsskyldighet som föreslås i denna rapport kan bidra till ett förbättrat underlag om fritidsfiskets nyttjande av fiskeresursen. På detta sätt får myndigheten en helhetssyn på yrkesfiskets och fritidsfiskets samlande nyttjande av resursen och den tillgängliga fiskeresursen för olika kategorier av fiske. Ett sådant biologiskt underlag är en viktig förutsättning för beståndsuppskattningar samt för att fördela resursen och främja olika fisken.

Som tidigare nämnts är redskapsbegränsningen för fritidsfisket i 9 a § den grundläggande resursfördelningsbestämmelsen för fritidsfiske. Den

grundläggande resursfördelningen för yrkesfiske är kravet på fiskelicens och personlig fiskelicens i 30 § fiskelagen. Första gången frågan om licens prövas ska tillgången på fisk beaktas. Vid denna prövning utgår Havs- och vattenmyndigheten från SLUs resurs- och miljööversikt som nämns ovan. Om det gäller kvoterade bestånd är kvotnyttjandet också viktigt vid bedömningen om det finns tillgängliga fiskemöjligheter för att bevilja ytterligare licenser. Däremot beaktas inte fritidsfiskets nyttjande av okvoterade bestånd vid licensprövningen, dvs det görs inga slutsatser att ett fiske är viktigt för fritidsfisket och att ytterligare licenser för yrkesfiske därför inte ska beviljas. Sådan hänsyn skulle kunna tas om ett bredare perspektiv på resursfördelning införs i förvaltningen. Vid osäkerhet om beståndssituationen tillämpas försiktighetsprincipen, vilket innebär att licens inte beviljas om det finns osäkerhet om bestånden tål ytterligare fisketryck. Det kan t.ex. gälla väldigt lokala bestånd av olika arter där det saknas biologiskt underlag.

Anmälningsskyldigheten för visst fritidsfiske kan jämföras med licensen för yrkesfisket genom att myndigheten får uppgift om antalet fiskande. Vid en jämförelse med miljöbalken finns tillståndskrav för viss miljöfarlig verksamhet, anmälningsskyldighet för verksamhet med mindre miljöpåverkan och vare sig tillståndskrav- eller anmälningsskyldighet för en verksamhet med liten miljöpåverkan. På motsvarande sätt skulle licenskrav gälla för yrkesfiske, anmälningsskyldighet för visst fritidsfiske med lite större påverkan samt vare sig tillstånds- eller anmälningsskyldighet för sådant fritidsfiske som har jämförelsevis mindre betydelse för förvaltningen.

En möjlighet till fördelning av fiskeresursen för andra än yrkesfiskare är att begränsa antalet möjliga anmälningar och på detta sätt begränsa antalet personer som nyttjar en resurs för fritidsfiske. Det kan vara fråga om att endast en viss typ av fisketurismföretag ska anmäla visst fiske och att de genom anmälan får tillgång till utökad redskapsanvändning. En nackdel med detta kan vara att den som inte får anmäla sig eftersom platserna är slut, fiskar ändå om fisketillsynen inte fungerar väl.

En annan möjlighet är att bestämma en nationell eller regional kvot utifrån biologisk rådgivning för en okvoterad art och begränsa antalet fiskar som får behållas av den som har anmält sig för sådant fiske. En kvot kan t.ex. sättas för trollingfiske av lax i Östersjön eller för fångst av lax i en älv och kvoten fördelas genom märken. Liknande system är t.ex. införda i Irland samt genom fiskerättsägare i Lainioälven (Länsstyrelsen) och Råneälven (Dretselbygdens samfällighetsförening), se bilaga 2. Ett annat exempel är märkning av hummer, se exemplet Norge, bilaga 2. Kontroll av en sådan kvot kan möjliggöras genom märkning av fångst. Om yrkesfiskets och fritidsfiskets märken har olika färg kan försäljningsförbudet kontrolleras.

Vid fisketillsyn måste alla fiskar vara märkta. Även här är möjligheten att utöva fisketillsyn av det aktuella fisket viktigt för efterlevnaden.

Fredade områden där ett visst fiske i ökad utsträckning har tillgång till fiskeresursen, kan vara ett sätt att främja ett visst fiske. Det skulle kunna finnas "främjandeyråden" för fritidsfiske, fisketurism eller yrkesfiske, där ett visst fiske får företräde. Ett exempel på detta som redan finns - även om det inte kallas främjandeyråden - är områden där trålfiske är förbjudet så att burfiske efter havskräfta ska kunna bedrivas. Det finns också exempel på fiskefria områden där allt fiske är förbjudet och syftet är att bestånd ska ha ett starkt skydd och t.ex. genom spridningseffekter främja fisket i intilliggande områden.

Vidare kan resursfördelning ske genom reglering av redskapsanvändningen. Ett redskap med mindre fångst per ansträngning ger utrymme för fler nyttjare av den begränsade resursen. Här skiljer sig yrkesfiske från fritidsfiske, då syftet med yrkesfiske är att sälja sin fångst och helt eller delvis få sin försörjning genom detta. Fritidsfiskaren är mindre beroende av fångstens storlek men har stort intresse av starka bestånd med en naturlig artsammansättning samt storleks- och åldersfördelning. Särskilt fisketurismföretagaren är beroende av starka fiskbestånd med mycket goda möjligheter att komma i kontakt med stor fisk eftersom turismen konkurrerar på en nationell och global marknad. Kunderna är lätttröliga, liksom för annan turism, och reser till det land eller område där fisket är bäst. Om yrkesfiskarens fångster minskar så minskar också inkomsten, vilket kan få stora följder för den enskildes möjlighet att klara sin ekonomi. Detsamma gäller för fisketurismföretagaren, om fiskbestånden försvagas reser kunderna till en annan destination och inkomsterna uteblir. Även om ett fritidsfiske för rekreation eller hobbyverksamhet kan vara av mycket stort värde för den enskilde, så behöver fritidsfiskaren i alla fall inte oroa sig för sin försörjning om fisket begränsas. Däremot påverkas den livskvalitet som fritidsfiskaren upplever om möjligheterna till fiske förbättras eller försämras. Indirekt påverkas möjligheterna till näringsutveckling inom detaljhandeln, hamnanläggningar och företagande som tillhandahåller boende och service till fritidsfisket. I detta avseende kan det noteras att Havs- och vattenmyndigheten har anförtrottp ett stort mandat att fördela fiskemöjligheterna för yrkesfiske och att detta mandat också borde kunna gälla fördelning av fiskemöjlighet för olika former av fritidsfiske. Fisketuristföretagaren kan också vara direkt ekonomiskt beroende av fiskemöjligheterna för sin försörjning på liknande sätt som yrkesfiskaren, vilket gör det viktigt att även denna kategori kan beaktas bättre i förvaltningen.

Fördelning av resursen och främjande av olika kategorier av fiskande kan naturligtvis bara ske inom ramen för ett långsiktigt hållbart nyttjande och

med beaktande av mål som ska vara styrande eller vägledande för fisk- och miljöförvaltningen. Hur fiskbestånden inom ramen för ett långsiktigt hållbart nyttjande för att främja regional utveckling bör nyttjas genom småskaligt yrkesfiske, fritidsfiske och fisketurism bör tas fram enligt principerna för en ekosystembaserad förvaltning. Havs- och vattenmyndigheten arbetar för närvarande med att inom ett regeringsuppdrag utveckla och implementera en sådan förvaltning.

Gränsen mellan yrkesfisket och fritidsfiske bör fortfarande beslutas av riksdagen

Genom ändring i fiskelagen den 1 oktober 2014 beslutade riksdagen att den grundläggande resursfördelningsbestämmelsen ska framgå av lag (prop. 2013/14:184 s. 35f).

Bestämmelsen är viktig, inte bara av resursfördelnings-skäl, utan också därför att den avgör vilken redskapsanvändning som kräver fiskelicens och personlig fiskelicens.

Havs- och vattenmyndighetens utrymme att meddela föreskrifter om fritidsfiske med mängdfångande redskap ska därför framgå av 9 a § fiskelagen, så att det även i fortsättningen är riksdagen som beslutar vilken som är den maximala redskapsanvändningen för fritidsfiske, utan stöd av enskild fiskerätt.

De nuvarande redskapsbegränsningarna för fritidsfisket genom fiskelagen är som nämnts ovan avvägda utifrån att fångsterna inte ska överstiga vad som kan användas för eget bruk. De nuvarande bestämmelserna kan även i framtiden vara den maximala redskapsanvändning som Havs- och vattenmyndigheten kan tillåta för fritidsfiske.

Dispensbestämmelsen för fritidsfiskebaserad fisketurismverksamhet bör vara kvar oförändrad

Med undantag för dispensmöjligheten för fiske med bur efter skaldjur i fritidsfiskebaserad fisketurismverksamhet i 2 kap. 20 § fiskeförordningen gäller samma fiskeregler för fisketurismverksamhet som för den enskilda fritidsfiskaren. Ofta är detta inte något problem då fisketurismen nästan helt är inriktad på kunder som bedriver handredskapsfiske. Här är det den enskilda fritidsfiskaren som bedriver fisket med handredskap, medan fisketurismföretaget säljer fiskeupplevelsen, t.ex. genom att ta med fritidsfiskaren till bra fiskeplatser, i vissa fall på ett fartyg som är lämpligt för ändamålet, stå för fiskeutrustning och bistå med expertkunskap om fisket.

När det gäller fisketuristföretag som bedriver fiske från fartyg efter skaldjur med bur kan redskapsbegränsningarna för fritidsfisket vara ett hinder i verksamheten, eftersom burarna måste märkas med namnet på den som

bedriver fisket och denne person behöver både sätta ut och vittja burarna. De sex burar som är tillåtet för fritidsfiske idag kan i detta sammanhang vara för lite för fisketuristföretaget. Enligt 2 kap. 20 § fiskeförordningen får dock Havs- och vattenmyndigheten därför i det enskilda fallet besluta om undantag från redskapsbegränsningarna för fritidsfisket när det gäller fiske med burar efter skaldjur i fritidsfiskebaserad fisketurismverksamhet. Med fritidsfiskebaserad avses att företagaren säljer en fiskeupplevelse, men inte fångsten. (För att sälja fångst från havet krävs fiskelicens enligt EU-rätten.) Denna möjlighet infördes genom förordningsändring år 2014.

Förslaget att fritidsfiske som utgångspunkt ska bedrivas med handredskap innebär enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning inte något behov att ändra dispensbestämmelsen.

Som framgår nedan föreslås Havs- och vattenmyndigheten även få bemyndigande att fördela fiskeresursen mellan olika kategorier av fiskare för att främja småskaligt yrkesfiske, fisketurismverksamhet och fritidsfiske inom ramen för ett hållbart nyttjande. Fiske efter skaldjur med bur i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter kan då utökas om beståndssituationen tillåter detta, men med den begränsning till högst sex burar och 14 hummertinor som riksdagen har bestämt är den högsta tillåtna redskapsanvändningen för fritidsfiske. Någon ytterligare redskapsanvändning kan Havs- och vattenmyndigheten inte tillåta genom att meddela föreskrifter.

Bestämmelsen om dispensmöjligheten för ytterligare burar vid fiske efter skaldjur i fritidsfiskebaserad fisketurismverksamhet bör därför vara kvar med samma utformning som idag så att Havs- och vattenmyndigheten även i framtiden kan ge dispens för ytterligare burar i fritidsfiskebaserad fisketurismverksamhet.

Fiske med stöd av fiskelicens, personlig fiskelicens eller enskild rätt omfattas inte av redskapsbegränsningarna för fritidsfisket

Redskapsbegränsningarna för fritidsfiske gäller inte för den som fiskar med stöd av fiskelicens, personlig fiskelicens eller enskild fiskerätt. Havs- och vattenmyndigheten föreslår ingen ändring i denna del.

Som nämnts ovan så gäller EU:s bestämmelser om fiskelicens för att sälja fångst från havet och försäljningsförbud för fångst från havet utan stöd av sådan licens även fiske med stöd av enskild fiskerätt i havet.

Även handredskapsfisket kan behöva begränsas av fiskevårdsskäl

Även fisket med handredskap kan ha en betydande påverkan på bestånden och detta kan därför behöva begränsas av fiskevårdsskäl enligt 19 § fiskelagen. Därutöver kan fisket med stöd av fiskelicens personlig fiskelicens eller enskild rätt, som inte omfattas av redskapsbegränsningarna

för fritidsfiske i 9 a § fiskelagen, behöva begränsas av fiskevårdskäl. En upplysning om detta finns i sista stycket 9 a § fiskelagen.

Havs- och vattenmyndighetens instruktion och uppdrag bör ses över

Regeringen bör om förslag genomförs som avser främjande och fördelning av fiskeresursen utveckla Havs- och vattenmyndighetens instruktion och uppdrag i dessa frågor i t.ex. förarbeten av propositioner och instruktion eller regleringsbrev.

6.Förslag om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för fritidsfiskare

Havs- och vattenmyndighetens förslag:

Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för fritidsfiskare som fyllt 18 år om det finns särskilda skäl. Bemyndigandet omfattar även den som bedriver fisketurismverksamhet.

Föreskriftsförslag i bilaga 1: Ändring i 22 § fiskelagen och i 5 kap. 1 § fiskeförordningen.

Skälen för förslaget:

Nuvarande datainsamling om fritidsfiske

I den nuvarande fiskelagstiftningen finns ingen rapporteringsskyldighet för fritidsfiske. Datainsamling om fritidsfiskets utövare, fiskeansträngning, redskapsanvändning, fångster och utgifter sker i dagsläget enligt bestämmelser för EU:s datainsamling, svensk officiell statistik för fritidsfiske samt Havs- och vattenmyndighetens färdplan för nationell fiskförvaltning. Därtill genomförs datainsamling av Jordbruksverket, länsstyrelser, universitet och organisationer som fiskevårdsområden och sportfiskarna.

Den av Havs- och vattenmyndigheten beställda datainsamlingen genom SCB och SLU Aqua har utvecklats under senare år och omfattar såväl nationella enkätstudier som studier i fokusområden.

Fiskerättsägare som uppläter vatten för fritidsfiske och fisketurismverksamhet har möjlighet att villkora upplåtelsen med rapporteringsskyldighet. Detta kan ske vid fiskekortförsäljning eller när fisket arrenderas av en fiskeförening eller ett fisketurismföretag.

Under de senaste 10 åren har det blivit allt vanligare att fiskerättsägare villkorar fiskeupplåtelsen på detta sätt i takt med att digitala fiskekortköp och digital rapportering utvecklats. Sådan rapporteringsskyldighet är vanligast vid laxfiske i älvar. Insamlad statistik om fisket och fångsterna används i den lokala förvaltningen av fisket på en detaljerad nivå som bland annat, utöver uppgifter om den fångade laxen, kan innehålla uppgifter fångstplats i älven, tid på dygnet, bete etc. Insamlad statistik rapporteras frivilligt av den som upplåter fisket till berörda myndigheter och används inom nationell och internationell laxforskning och laxförvaltning

Om en anmälnings- och rapporteringsskyldighet införs genom fiskelagstiftningen behöver det beaktas hur en sådan anmälnings- och rapporteringsskyldighet kan samverka med och ge ökad legitimitet till lokala beslut om rapporteringsskyldighet och de system för rapportering som har utvecklats.

Förbättrat underlag om fritidsfiske är viktigt för förvaltningen i särskilda fall

Annat fiske än yrkesfiske är en betydande och legitim nyttjare av fiskbestånden. Samtidigt som stora sociala och ekonomiska värden skapas genom olika former av fritidsfiske kan detta ha en betydande påverkan på fiskbestånden och är i flera fall det helt dominerande fisket såväl avseende det ekonomiska värdet som fångad mängd fisk.

Trots att resurserna till sådan datainsamling kring fritidsfisket utökats under senare år finns det behov av ytterligare datainsamling i särskilda fall. Det viktigaste kan ofta vara att få underlag kring hur många som fiskar och möjlighet att kontakta dessa.

När det gäller yrkesfiske krävs fiskelicens eller personlig fiskelicens om fisket inte bedrivs med stöd av enskild rätt. Det finns också omfattande rapporteringsskyldighet av yrkesfiskets redskapsanvändning, fiskeansträngning och fångster.

Även om fritidsfiskets fångst per ansträngning är liten så är utövarna många och som sagts ovan kan fritidsfiskets nyttjande av resursen vara omfattande. Behovet av underlag om fritidsfiskets resursutnyttjande har ökat över tid på grund av fiske- och miljölagstiftningens utveckling, där inriktningen mot ett långsiktigt hållbart nyttjande av fiskeresursen har blivit starkare. Ökad uppmärksamhet kring fritidsfiskets och fisketurismens ekonomiska och sociala betydelse gör också att behovet av underlag blivit större.

Havs- och vattenmyndigheten föreslår därför att myndigheten ska kunna meddela föreskrifter om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för visst fritidsfiske när det finns särskilda skäl. Detta innebär ett ansvar för Havs- och vattenmyndigheten, inför framtagande av föreskrifter om anmälnings-

och rapporteringsskyldighet för andra än fritidsfiskare, att motivera vilka de särskilda skälen är, varför uppgifter är viktiga, vilka uppgifter som ska registreras samt under hur lång tid rapporteringsskyldigheten föreligger.

Anmälan bör göras genom en webbaserad applikation. Genom anmälan uppstår ett register över antalet fritidsfiskare och kontaktuppgifter till dessa. Redan detta är av stor betydelse för uppskattningen av resursuttaget. Applikationen "Svenska fiskeregler" har redan utvecklats för att förbättra informationen till allmänheten om fiskeregler för fritidsfisket. Anmälnings- och rapporteringsskyldigheten kan kopplas till denna applikation.

Föreskrifterna kan innebära att alla fångster och andra uppgifter om fisket ska rapporteras av den som omfattas av anmälningskyldigheten, men det kan ofta vara bättre att myndigheten skickar ut enkäter till ett riktat eller slumpvis urval av de som anmält att de avser att fiska för att få ett bättre underlag.

Bättre underlag om fritidsfiskets resursuttag genom anmälnings- och rapporteringsskyldighet utgör en viktig beståndsdel i syfte att nå de mål myndigheten har genom det aktuella regeringsuppdraget, att främja fritidsfiske och fisketurismverksamhet, samtidigt som förutsättningarna för ett livskraftigt yrkesfiske och det traditionella fisket bibehålls.

Författningsförslag om anmälnings- och rapporteringsskyldighet

I 22 § fiskelagen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för befälhavaren på ett fiskefartyg, för den som har fiskelicens eller den som utan stöd av sådan licens fiskar för att sälja fångsten (dvs. yrkesfiske), att lämna vissa uppgifter. Det är fråga om uppgifter om fiskefartyg, fiskeredskap, fiskemetod, tid och plats för fångsten, omlastning, landning och försäljning. I 5 kap. 1 § fiskeförordning får Havs- och vattenmyndigheten bemyndigande att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten för yrkesfiske.

Havs- och vattenmyndigheten föreslår att det aktuella bemyndigandet utvidgas till att även omfatta andra än yrkesfiskare. För att undvika tillämpningssvårigheter är det av vikt att det nya bemyndigandet omfattar de som idag inte omfattas av 22 § fiskelagen.

Det är också viktigt att ett sådant bemyndigande avgränsas på lämpligt sätt. Det föreslås därför att i det nya bemyndigandet införs en begränsning att föreskriftsrätten får användas om det finns särskilda skäl.

Vad som avses med särskilda skäl behöver inte definieras i lagen, utan kan exemplifieras i förarbeten till bestämmelsen. Enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning är det viktigt att bemyndigandet innehåller

en flexibilitet och inte är för specifik utan kan användas när det finns särskilda skäl, som inte alltid kan förutses.

Den gemensamma fiskeripolitiken är under ständigt utveckling och behovet av uppgiftsskyldighet kan variera beroende av en rad omständigheter varför det bör finnas utrymme för förändringar och anpassningar i bemyndigandet. Exempel på särskilda fall kan vara insamling om data inom datainsamlingsförordningen (t.ex. lax och torsk) eller för fisken där Havs- och vattenmyndighetens föreskriver om utökade möjligheter för fritidsfiske för att få underlag om nyttjande. Ett ytterligare viktigt exempel är fritidsfiske som har stor påverkan på resursen. EU kan även komma att kräva rapporteringsskyldighet för fritidsfiske eller fisketurismverksamhet. Ett exempel på detta är EU kommissionens förslag till laxplan för Östersjön där företag som bedriver fisketurism från båt inriktat på fångst av lax föreslås avräknas mot beslutad gemensam kvot med yrkesfisket.

Det utökade bemyndigandet i fiskelagen behöver kompletteras med motsvarande utvidgning i fiskeförordning och ett bemyndigande för Havs- och vattenmyndigheten att föreskriva om anmälningsskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter om fisket för andra än yrkesfiskare. Detta bemyndigande bör omfatta samma bemyndiganden som i fiskelagen, dvs. att föreskriftsrätt ska föreligga om det finns särskilda skäl.

Eftersom rätten till fritidsfiske avser både svenska medborgare, utländska medborgare som är stadigvarande bosatta i Sverige och andra utländska medborgare enligt 8 och 13 §§ fiskelagen föreslås anmälning- och registreringskyldigheten också omfatta alla som fiskar från 18 år och uppåt.

Den föreslagna nedre åldersgränsen överensstämmer därmed med bestämmelser om anmälningsskyldighet i Danmark (fisketegn) och Finland (fiskevårdsavgift).

Anmälnings- och rapporteringsskyldighet bör normalt åligga den enskilde fritidsfiskaren, men bemyndigandet bör även omfatta fisketurismverksamhet

Frågan om företag som bedriver fisketurismverksamhet också ska kunna åläggas anmälnings- och rapporteringsskyldighet när det finns särskilda skäl har diskuterats inom ramen för regeringsuppdraget.

Som beskrivits ovan är det som utgångspunkt den enskilda fritidsfiskaren (kunden) som bedriver fiske vid fisketurismverksamhet och inte företagaren. Det finns som utgångspunkt inget licens- eller tillståndskrav eller någon definition av fisketurismverksamhet, med undantag från företag som beviljas dispens för fiske efter skaldjur med bur i fritidsfiskebaserad fisketurismverksamhet. Det kan därför vara svårt att meddela föreskrifter för sådana företag. Det finns också risk för dubbelrapportering och

missförstånd kring vem som är ansvarig om både fritidsfiskaren och fisketurismverksamheten åläggs en anmälnings- och rapporteringsskyldighet.

Med hänsyn till utvecklingen inom fisk- och miljölagstiftningen finns det ändå skäl att ge bemyndigande i fiskelagen så att anmälnings- och rapporteringsskyldigheten kan omfatta fisketurismverksamhet. Dels kan EU komma att kräva detta i framtiden då ett sådant krav redan finns i förslag till laxplan för Östersjön och i tonfiskförvaltning i Medelhavet. Det kan också visa sig att en anmälnings- och rapporteringsskyldighet för fisketurismföretagaren behövs för förvaltningen eller är mer praktisk för företagaren. Det kan t.ex. vara fråga om en fisketurismverksamhet med en stor andel utländska turister och personer som fiskar vid enstaka tillfällen som måste anmäla sig och registrera sina fångster, där företagaren upplever det mer praktiskt att själv göra detta. Om Havs- och vattenmyndigheten i framtiden ska ha i uppdrag att främja fritidsfiske och fisketuristverksamhet så är det viktigt att ha underlag om nyttjandet hos olika kategorier av fiskare.

För att ta höjd för utvecklingen bör bemyndigande om anmälnings- och rapporteringsskyldighet även omfatta den som bedriver fisketurismverksamhet, även om utgångspunkten är att det är den som fiskar som ska omfattas av skyldigheten.

7. Förslag om märkning av fångst

Havs-och vattenmyndighetens förslag:

Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet att märka fångst.

Författningsförslag i bilaga 1: Ändring i 23 § fiskelagen och 2 kap. 14 § fiskeförordningen.

Skälen för förslaget:

I flera länder finns bestämmelser om märkning av fångst i fiskförvaltningen. Syftet är att bestämmelser om individuella fångstbegränsningar räknat i antal fiskar eller skaldjur ska kunna kontrolleras. Ett exempel är finsk laxförvaltning där yrkesfiskare har individuella fiskemöjligheter och krav på märkning av lax. Ett annat exempel är laxförvaltning på Irland där fritidsfisket omfattas av bestämmelser om individuella fångstbegränsningar och märkningskrav. I

Sverige har sådana bestämmelser införts av fiskerättsägare i laxälvar, se bilaga 2 för ytterligare beskrivning kring detta.

För att kunna införa och kontrollera individuella fångstbegränsningar även i svensk fiskförvaltning föreslår Havs- och vattenmyndigheten att myndigheten ges möjlighet att föreskriva om skyldighet att märka fångst.

En märkningsskyldighet bedöms nödvändig för att t.ex. den internationellt beslutade tillgängliga kvoten för yrkesfisket ska kunna fördelas individuellt baserat på bl.a. individuellt historiskt fiske och laxbeståndens status i det område där den enskilde kustfiskaren bedriver sitt fiske. Genom olika märken för fångad lax i havet och älvarnas sötvattensområde ökar möjligheten att kontrollera fisket och fisken i handelsledet.

Märkning av fångst innebär också för laxförvaltningen en möjlighet att begränsa det totala antalet laxar som en fritidsfiskare får fånga på ett år och/eller reglera den totala fångstmängden av lax i en älv.

Märkning av fångade humrar ger ökade möjligheter att kontrollera fritidsfiskets fångster och därmed kan förvaltningen av beståndet förbättras. Norge har från 2018 infört ett system där alla humrar som behålls ska märkas och har infört en rapporteringsskyldighet som omfattar både yrkes- och fritidsfiske.

Föreskrifter om märkning av fångad fisk innebär också en förbättrad datainsamling och kunskapsförsörjning.

8. Förslag om avgift för anmälan och fångstmärken

Havs- och vattenmyndighetens förslag:

Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om anmälningsavgift och avgift för fångstmärken.

Författningsförslag i bilaga 1: Ändring i 6 kap. 2 § fiskeförordningen.

Skälen för förslaget:

En annan fråga som har diskuterats inom ramen för regeringsuppdraget är om anmälningskyldigheten ska förenas med viss avgiftsskyldighet. Idag finns det t.ex. en skyldighet att betala ansökningsavgift för den som ansöker om tillstånd att sätta ut fasta fiskeredskap. Det kan tänkas att det är lämpligt att den som föreläggs att registrera sig för att få fiska efter viss art, ska få betala en viss anmälningsavgift om det krävs för att finansiera anmälnings- och rapporteringsskyldigheten.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att myndighetens ramanslag behöver ses över vid införande av en anmälnings- och rapporteringsskyldighet. Möjligheterna till finansiering genom avgift kan vara ett alternativ om finansiering i framtiden inte kan ske genom anslag.

Förslagsvis kan, som nämnts ovan, anmälning och fångstrapportering göras i applikationen "Svenska Fiskeregler". På detta sätt får fritidsfiskare information om fiskeregler i samband med anmälan och rapporteringsskyldigheten fullgörs. Applikationen "Svenska fiskeregler" finansieras för närvarande genom Havs- och vattenmyndighetens sakanslag.

En annan möjlighet är att ta ut en avgift om detta kommer att behövas i framtiden. Om det införs en möjlighet att ta ut en avgift kan den finansiera anmälnings- och rapporteringsskyldighet om detta behövs i framtiden.

När det gäller fångstmärken så bör en avgift kunna tas ut för dessa. Fångstmärkena motsvarar det antal fiskar som den enskilde får behålla.

9. Förslag om tillsyn och efterlevnad av anmälnings- och rapporteringsskyldighet

Havs- och vattenmyndighetens förslag:

Fisketillsynen kontrollerar efterlevnaden av anmälningskyldigheten i fält. Rapporteringsskyldigheten följs upp genom administrativ kontroll av Havs- och vattenmyndigheten eller länsstyrelsen i det län där det aktuella fisket bedrivs. Den som inte följer anmälnings- eller rapporteringsskyldigheten kan åläggas att betala en sanktionsavgift.

Författningsförslag i bilaga 1: Ändring i 50 § fiskelagen och bilaga 1 till fiskeförordningen.

Skälen för förslaget:

Fisketillsyn av fritidsfisket i fält bedrivs idag i huvudsak av fisketillsynspersoner. Dessa kan även få i uppdrag att kontrollera om den som berörs av bestämmelserna har anmält sig. När det gäller rapporteringsskyldigheten blir det fråga om administrativ kontroll genom den myndighet som hanterar registret över anmälda fritidsfiskare. Havs- och vattenmyndigheten i samarbete med bl.a. SLU Aqua och länsstyrelserna utför idag en hel del arbete med insamling av enkäter om fritidsfiske, så detta blir inte en ny uppgift, även om den delvis får annan karaktär. Av tidsskäl har inte någon djupare analys gjorts i denna del utöver de exempel som beskrivs i bilaga 2.

Hur överträdelser mot anmälnings och rapporteringsskyldigheten ska hanteras är en viktig del. I samband med införandet av det administrativa sanktionssystemet på yrkesfiskets område, anförde regeringen följande skäl för att överträdelser av reglerna om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för yrkesfisket skulle omfattas av sanktionssystemet (prop. 2007/08:107 s. 18 f.) Bestämmelserna om anmälnings- och rapporteringsskyldighet är av administrativ art och syftar till att möjliggöra myndigheternas offentliga kontroll av fisket. Överträdelse av dessa regler utgör inte till sin art de mest allvarliga överträdelser på fiskets område. Dessutom är det fråga om bestämmelser som är klara och tydliga, och inte fråga om sådana överträdelser som är svårutredda eller svårkonstaterbara och därför bör de kunna hanteras inom ramen för sanktionsavgifter. Av föreskrifterna framgår det klart och tydligt vad som krävs av den enskilde. Sådana överträdelser bör kunna leda till sanktionsavgift och således omfattas av systemet för sanktionsavgifter. Dessutom ska straffsanktionerna förbehållas för överträdelser som är att anse som mycket allvarliga.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning gäller detta som utgångspunkt även vid ett krav på anmälnings- och rapporteringsskyldighet för fritidsfisket. Därför bör överträdelse av reglerna om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för fritidsfisket också omfattas av det administrativa sanktionssystemet.

Det innebär då att sanktionsavgift av överträdelserna kan tas ut även om överträdelsen inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet; samtidigt som sanktionsavgift inte påförs om det är oskäligt att ta ut avgiften.

För att överträdelse av föreskrifterna om anmälnings- och rapporteringsskyldighet ska omfattas av sanktionssystemet behöver tillägg göras även till 50 a § fiskelagen. Bestämmelsen ger idag rätt att besluta om sanktionsavgifter för den som bryter mot bl.a. föreskrifter om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för yrkesfiskare. Bestämmelsen behöver således kompletteras så att även de nya föreskrifterna för fritidsfiskare kan omfattas. Detta kräver i sin tur ett tillägg till sanktionsbilagan (bilaga 1 till fiskeförordningen).

Även när det gäller tillsyn och sanktioner är det viktigt att beakta att även fiskerättsägare bedriver fisketillsyn och fiskevårdsområdesföreningar kan ta ut kontrollavgift genom bestämmelser om fiskevårdsområden.

10. Administrativa och ekonomiska konsekvenser av förslagen

Förslagen innebär, beroende på i vilken utsträckning Havs- och vattenmyndigheten väljer att nyttja ett utökat bemyndigande,

administrativa och ekonomiska konsekvenser avseende främjande av yrkes- och fritidsfiske samt fisketurism, anmälnings- och rapporteringsskyldighet, märkning av fångst samt sanktionsavgift.

Havs- och vattenmyndighetens föreslår att det ska införas en möjlighet att fördela fiskeresursen i syfte att främja småskaligt yrkesfiske, fritidsfiske och fisketurism. Underlag för sådant främjande bör utvecklas inom en ekosystembaserad fiskförvaltning. En sådan ställer ökade krav på kunskapsunderlag och resurser för myndigheter och övriga som deltar i en sådan förvaltning som t.ex. fiske- och miljöintressenter. Fiskeriverket genomförde för drygt tio år sedan försök med så kallade samförvaltningsinitiativ. Storleksordningen tio samförvaltningsområden bildades och förvaltningsfrågor behandlades regionalt. Erfarenheten från det arbetet är att det krävde betydande resurser såväl från den centrala myndigheten som från länsstyrelser, kommuner, forskning och från regionala intresse- och miljöorganisationer. Frågan om resursfördelning är dock inte lika bred som de frågor som hanterades i samförvaltningsinitiativen. Men behovet av resurser får inte underskattas för att använda ett utökat bemyndigande att fördela fiskeresurser inom ramen för en ekosystembaserad förvaltning. Det gäller såväl resurser för myndighetens eget arbete som resurser till framtagande av regionala underlag där länsstyrelserna behöver få ett särskilt uppdrag samlande och stödande uppdrag. Det finns därför anledning att se över såväl Havs- och vattenmyndighetens ramanslag som anslaget till havs- och vattenmiljön.

Anmälningskyldighet för fritidsfiskare innebär att ett system för anmälan och registrering behöver skapas samt för att ajourhålla registret. Till registret kopplas ett system för rapportering av fisket.

För den enskilde innebär det ett extra arbete med att dels registrera sig som fiskande och om man utväljs för att rapportera sitt fiske även en sådan insats. Till registret över fiskande kan även kopplas ett system för fördelning av märken för märkning av fångst och en återrapportering.

För den statliga småviltjakten på fjället finns ett sådant obligatoriskt register för de som löser jaktkort samt en rapporteringsskyldighet. Registret omfattar ca 15 000 – 20 000 årliga licenser och jaktrapporter. Den löpande kostnaden för registret och rapporteringssystemet är ca 250 000 kr per år. Därtill kommer en engångskostnad för skapande av systemet och utvecklingskostnader. Havs- och vattenmyndighetens bedömning är att föreskrifter om anmälningskyldighet och rapporteringsskyldighet inom fiskförvaltningen kan medföra kostnader i samma storleksordning som för licens- och rapporteringsskyldigheten inom fjälljakten.

De administrativa och ekonomiska kostnaderna ska ställas mot bakgrund av att Havs- och vattenmyndighetens externa (SCB, SLU Aqua) årliga kostnader för datainsamling om fritidsfiske är betydande och omfattar såväl

krav inom EU:s datainsamling som nationella åtaganden i övrigt. Genom anmälningsskyldigheten bedöms möjligheten vara stor, när det finns särskilda skäl, att skapa ett fungerande register över fiskande och genom detta effektivisera insamling och kvalitetssäkring av data.

Regeringen bör överväga möjligheten att genom en förstärkning av myndighetens ramanslag finansiera utvecklande av system för registrering av fiskande och rapportering av fiske. När det gäller finansiering finns ett författningsförslag som innebär att anmälningsavgift kan tas ut, men vi förordar alltså att anmälnings- och rapporteringsskyldigheten finansieras genom Havs- och vattenmyndighetens ramanslag vilket i sin tur behöver ses över.

I andra hand föreslås att anmälnings- och rapporteringsskyldigheten finansieras helt eller delvis genom avgift.

En avgift bör i vilket fall kunna tas ut för fångstmärken t.ex. för märkning av fångad lax, se bilaga 2 samt Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:20 Förvaltning av lax och öring. Erfarenheterna från systemet med laxmärken i Lainio älv och Råneälven indikerar att de administrativa kostnaderna inklusive märket ligger i storleksordningen 10 - 30 kronor per märke.

När det gäller tillsyn och efterlevnad föreslår vi att sanktionsavgift kan tas ut. Att åtalsanmäla någon som inte följt anmälnings- och rapporteringsskyldigheten bedöms vara mycket långtgående åtgärd. Fiskevårdsområdesföreningar kan idag ta ut kontrollavgift av den som inte följer fiskevårdsområdets fiskeregler med stöd av lagen om fiskevårdsområden, så en systematik med kontrollavgift för fritidsfiske finns redan idag, även om detta är ett annat regelverk som inte är helt jämförbart med sanktionsavgift som staten tar ut.

Tillsyn av fritidsfisket sker redan idag genom fisketillsynen. Kostnaderna för denna bedöms öka i viss utsträckning på grund av anmälnings- rapporterings- och märkningsskyldighet. Införandet av sanktionsavgift kräver resurser om man väljer att införa detta. I fiskevårdsområden finns möjlighet att ta ut kontrollavgift idag och detta är något som fisketillsynspersonen och föreningens styrelse ansvarar för, i det fall föreningen valt att utnyttja denna möjlighet. Om staten ska ta ut sanktionsavgift av fritidsfiskare som inte följer anmälningskyldigheten får man utreda vidare hur det ska fungera i praktiken.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att Länsstyrelsen bör få ett särskilt ansvar att samordna och bedriva fisketillsyn, vilket de idag saknar. Havs- och vattenmyndigheten har tidigare i bl.a. regeringsuppdraget Förvaltning av lax och öring, rapport 2015:20, föreslagit att länsstyrelsen i sin

instruktion bör få ett tydligt uppdrag att verka för att samordna och genomföra fisketillsyn.

Bilaga 1. Författningsförslag

Förslag till ändringar i fiskelagen (1993:787)

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
9 a §	
<p>Den som fiskar med rörliga redskap får använda <i>endast nät, långrev, ryssja, bur, handredskap och håv. Vid fiske med nät, långrev, ryssjor och burar får sammanlagt högst sex redskap användas samtidigt. Vid hummerfiske får därutöver högst fjorton burar (hummertinor) användas. En långrev får vara försedd med högst 100 krokar. Nätens sammanlagda längd får vara högst 180 meter.</i></p> <p><i>Första stycket gäller inte den som</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. fiskar med stöd av fiskelicens eller personlig fiskelicens, eller</i> <i>2. innehar fisket med äganderätt eller har rätt till fisket på grund av en nyttjanderätt som omfattar även annat fiske än det som är fritt för var och en.</i> <p>Regeringen får meddela <i>ytterligare</i> föreskrifter om <i>undantag från första stycket.</i></p> <p>Föreskrifter om begränsningar i redskapsanvändningen <i>utöver de begränsningar som anges i första stycket</i> kan meddelas med stöd av 19 §.</p>	<p>Den som fiskar med rörliga redskap får <i>endast</i> använda handredskap.</p> <p><i>Om beståndssituationen tillåter det får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer, i syfte att fördela fiskeresursen mellan olika kategorier av fiskare, meddela föreskrifter om att nät, långrev, ryssja, bur och håv får användas utöver handredskap. Vid fiske med nät, långrev, ryssjor och burar får i så fall sammanlagt högst sex redskap användas samtidigt. Vid hummerfiske får därutöver högst fjorton burar (hummertinor) användas. En långrev får vara försedd med högst 100 krokar. Nätens sammanlagda längd får vara högst 180 meter.</i></p> <p>Regeringen får meddela föreskrifter om <i>ytterligare redskapsanvändning utöver vad som framgår av första och andra styckena.</i></p> <p><i>Första stycket och föreskrifter som meddelas med stöd av andra och tredje styckena gäller inte den som</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. fiskar med stöd av fiskelicens eller personlig fiskelicens, eller</i> <i>2. innehar fisket med äganderätt eller har rätt till fisket på grund av en nyttjanderätt som omfattar även annat fiske än det som är fritt för var och en.</i> <p>Föreskrifter om begränsningar i redskapsanvändningen kan meddelas med stöd av 19 §.</p>

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
19 §	
<p>Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande som förbjuder eller begränsar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. fisket med avseende på vilken fisk som får fångas, 2. användningen av fiskefartyg, fiskemetoder eller fiskeredskap, 3. fiske inom vissa områden eller för vissa ändamål, 4. användningen av redskap, agn, båtar eller annat som kan sprida kräftpest eller någon annan sjukdom. <p>Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter för fiskevården som avser förbud mot att behålla fisk som fångats, bearbeta fisk ombord, förvara fisk i sump eller att omlasta, föra i land, föra in i landet eller saluhålla fisk.</p> <p>Regeringen får meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande som avviker från särskilda bestämmelser i den fiskestadga som fogats till gränsälvöverenskommelsen mellan Sverige och Finland och som avser senareläggande för olika kategorier av fiskande av de startdatum som anges i stadgan för fiske med fasta redskap i havsområdet. Yrkesfiske som bedrivs med fasta redskap eller annat fiske med fasta redskap ska dock inledas senast den 29 juni. Föreskrifterna får avse även redskapsbegränsningar.</p>	<p>Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande som förbjuder eller begränsar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. fisket med avseende på vilken fisk som får fångas, 2. användningen av fiskefartyg, fiskemetoder eller fiskeredskap, 3. fiske inom vissa områden eller för vissa ändamål, 4. användningen av redskap, agn, båtar eller annat som kan sprida kräftpest eller någon annan sjukdom. <p>Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter för fiskevården som avser förbud mot att behålla fisk som fångats, bearbeta fisk ombord, förvara fisk i sump eller att omlasta, föra i land, föra in i landet eller saluhålla fisk.</p> <p><i>Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter för fiskets bedrivande som innebär fördelning av fiskeresursen för att främja det småskaliga yrkesfisket, fritidsfisket eller fisketurismverksamhet inom ramen för ett långsiktigt hållbart nyttjande.</i></p> <p>Regeringen får meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande som avviker från särskilda bestämmelser i den fiskestadga som fogats till gränsälvöverenskommelsen mellan Sverige och Finland och som avser senareläggande för olika kategorier av fiskande av de startdatum som anges i stadgan för fiske med fasta redskap i havsområdet. Yrkesfiske som bedrivs med fasta redskap eller annat fiske med fasta redskap ska dock inledas senast den 29 juni. Föreskrifterna får avse även redskapsbegränsningar.</p>

<p>Regeringen får meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande inom Torneälvens fiskeområde som avviker från särskilda bestämmelser i den fiskestadga som anges i tredje stycket efter överenskommelse med Finlands regering eller den behöriga finska förvaltningsmyndigheten, och som avser tillåtna fisketider och fiskemetoder, tillåtna redskap, antalet fiskeredskap eller andra tekniska regler för fisket samt vilka fångstplatser som ska omfattas av bilaga 2 till fiskestadgan, om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. situationen för fiskbestånden tillåter det, eller 2. det krävs med hänsyn till skyddet av fiskbestånden och säkrandet av ett hållbart nyttjande. <p>De föreskrifter som meddelas enligt <i>fjärde</i> stycket får avgränsas till att gälla en del av Torneälvens fiskeområde, en del av fiskesäsongen eller en enskild fiskemetod och får tidsbegränsas till att gälla en fiskesäsong åt gången.</p> <p>Överläggningar om ändrade föreskrifter ska påbörjas vid sådan tidpunkt och ske i sådan takt att lokala fiskeintressen hinner höras och det finns förutsättningar för beslut om föreskrifterna senast den 1 april det år då föreskrifterna ska tillämpas.</p>	<p>Regeringen får meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande inom Torneälvens fiskeområde som avviker från särskilda bestämmelser i den fiskestadga som anges i tredje stycket efter överenskommelse med Finlands regering eller den behöriga finska förvaltningsmyndigheten, och som avser tillåtna fisketider och fiskemetoder, tillåtna redskap, antalet fiskeredskap eller andra tekniska regler för fisket samt vilka fångstplatser som ska omfattas av bilaga 2 till fiskestadgan, om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. situationen för fiskbestånden tillåter det, eller 2. det krävs med hänsyn till skyddet av fiskbestånden och säkrandet av ett hållbart nyttjande. <p>De föreskrifter som meddelas enligt <i>femte</i> stycket får avgränsas till att gälla en del av Torneälvens fiskeområde, en del av fiskesäsongen eller en enskild fiskemetod och får tidsbegränsas till att gälla en fiskesäsong åt gången.</p> <p>Överläggningar om ändrade föreskrifter ska påbörjas vid sådan tidpunkt och ske i sådan takt att lokala fiskeintressen hinner höras och det finns förutsättningar för beslut om föreskrifterna senast den 1 april det år då föreskrifterna ska tillämpas.</p>
---	--

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<i>22§</i>	
<p>Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för befälhavaren på ett fiskefartyg, för den som har fiskelicens eller personlig fiskelicens eller för den som utan stöd av sådan licens fiskar för att sälja fångsten, att lämna uppgifter om</p>	<p>Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för befälhavaren på ett fiskefartyg, för den som har fiskelicens eller personlig fiskelicens eller för den som utan stöd av sådan licens fiskar för att sälja fångsten, att lämna uppgifter om</p>

<p>1. fiskefartyg, fiskeredskap, fiskemetod, fångst, tid och plats för fångsten, omlastning, landning, försäljning, och</p> <p>2. andra förhållanden som rör fisket och som är av betydelse för tillämpningen av EU:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken.</p> <p>Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att ett fiskefartyg ska ha utrustning som automatiskt via satellit överför information om fartyget.</p>	<p>1. fiskefartyg, fiskeredskap, fiskemetod, fångst, tid och plats för fångsten, omlastning, landning, försäljning, och</p> <p>2. andra förhållanden som rör fisket och som är av betydelse för tillämpningen av EU:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken.</p> <p><i>Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för andra fiskare än de som anges i första stycket om det finns särskilda skäl. Sådana föreskrifter får även avse den som bedriver fisketurismverksamhet.</i></p> <p>Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att ett fiskefartyg ska ha utrustning som automatiskt via satellit överför information om fartyget.</p>
---	---

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
23 §	
<p>Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur fiskeredskap och vattenbruksanläggningar <i>skall</i> märkas ut samt hur fiskeredskap och fisksump <i>skall</i> märkas med innehavarens namn eller något annat igenkänningstecken.</p>	<p>Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur fiskeredskap och vattenbruksanläggningar ska märkas ut samt hur fiskeredskap och fisksump ska märkas med innehavarens namn eller något annat igenkänningstecken.</p> <p><i>Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att märka fångst.</i></p>

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<i>50 §</i>	
<p>Regeringen får meddela föreskrifter om att befälhavaren på ett fiskefartyg, den som bedriver fiske med stöd av fiskelicens eller personlig fiskelicens eller den som annars bedriver fiske i näringsverksamhet ska betala en sanktionsavgift om han eller hon</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. bryter mot någon av de föreskrifter eller EU-förordningar som avses i 40 § första och andra styckena, eller 2. bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 23 a § 2-4. <p>Avgiftens storlek ska framgå av regeringens föreskrifter. Avgiften ska uppgå till minst 1 000 kronor och högst 500 000 kronor. När regeringen meddelar föreskrifter om avgiftens storlek ska hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och till betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser.</p> <p>Sanktionsavgiften ska tillfalla staten.</p>	<p>Regeringen får meddela föreskrifter om att befälhavaren på ett fiskefartyg, den som bedriver fiske med stöd av fiskelicens eller personlig fiskelicens eller den som annars bedriver fiske i näringsverksamhet ska betala en sanktionsavgift om han eller hon</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. bryter mot någon av de föreskrifter eller EU-förordningar som avses i 40 § första och andra styckena, eller 2. bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 23 a § 2-4. <p><i>Regeringen får meddela föreskrifter om att den som bryter mot föreskrifter som meddelats med stöd av 22 § andra stycket ska betala en sanktionsavgift.</i></p> <p>Avgiftens storlek ska framgå av regeringens föreskrifter. Avgiften ska uppgå till minst 500 kronor och högst 500 000 kronor. När regeringen meddelar föreskrifter om avgiftens storlek ska hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och till betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser.</p> <p>Sanktionsavgiften ska tillfalla staten.</p>

Förslag till ändringar i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<i>2 kap. 7 § kap</i>	
<p>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande som förbjuder eller begränsar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. fisket med avseende på vilken fisk som får fångas, 2. användningen av fiskefartyg, fiskemetoder eller fiskeredskap, och 3. fiske inom vissa områden eller för vissa ändamål. <p>I fråga om fiske i andra vatten än havet och vattnen längs kusterna och Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmaren samt Storsjön i Jämtland till första definitiva vandringshindret, får föreskrifter enligt första stycket meddelas endast för att skydda särskilt hotade arter eller stammar av nationellt intresse.</p> <p>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om tillstånd för fiske av en viss art, inom ett visst område, med ett visst fiskefartyg eller med användning av vissa redskap eller fiskemetoder.</p> <p>Havs- och vattenmyndigheten får också meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande som avser skyldighet att ta ombord och föra i land fisk som har fångats, förbud mot att behålla fisk som fångats, bearbeta fisk ombord, förvara fisk i sump eller omlasta, föra i land, föra in i landet eller saluhålla fisk.</p> <p>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter för fiskets bedrivande som avser fördelning av fiskemöjligheter enligt artikel 16.6 och 16.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken, om</p>	<p>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande som förbjuder eller begränsar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. fisket med avseende på vilken fisk som får fångas, 2. användningen av fiskefartyg, fiskemetoder eller fiskeredskap, och 3. fiske inom vissa områden eller för vissa ändamål. <p>I fråga om fiske i andra vatten än havet och vattnen längs kusterna och Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmaren samt Storsjön i Jämtland till första definitiva vandringshindret, får föreskrifter enligt första stycket meddelas endast för att skydda särskilt hotade arter eller stammar av nationellt intresse.</p> <p>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om tillstånd för fiske av en viss art, inom ett visst område, med ett visst fiskefartyg eller med användning av vissa redskap eller fiskemetoder.</p> <p>Havs- och vattenmyndigheten får också meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande som avser skyldighet att ta ombord och föra i land fisk som har fångats, förbud mot att behålla fisk som fångats, bearbeta fisk ombord, förvara fisk i sump eller omlasta, föra i land, föra in i landet eller saluhålla fisk.</p> <p>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter för fiskets bedrivande som avser fördelning av fiskemöjligheter enligt artikel 16.6 och 16.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken, om</p>

<p>ändring av rådets förordningar (EG) nr 1954/2003 och (EG) nr 1224/2009 och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2371/2002 och (EG) nr 639/2004 och rådets beslut 2004/585/EG. Havs- och vattenmyndigheten får också meddela föreskrifter om hur sådana fiskemöjligheter får överlätas av en fiskelicensinnehavare till en annan under det år eller den förvaltningsperiod då fiskemöjligheterna får användas.</p>	<p>ändring av rådets förordningar (EG) nr 1954/2003 och (EG) nr 1224/2009 och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2371/2002 och (EG) nr 639/2004 och rådets beslut 2004/585/EG. Havs- och vattenmyndigheten får också meddela föreskrifter om hur sådana fiskemöjligheter får överlätas av en fiskelicensinnehavare till en annan under det år eller den förvaltningsperiod då fiskemöjligheterna får användas.</p> <p><i>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter för fiskets bedrivande som avser fördelning av fiskeresursen för att främja det småskaliga yrkesfisket, fritidsfisket eller fisketurismverksamhet inom ramen för ett långsiktigt hållbart nyttjande.</i></p>
--	--

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	2 kap. 7 a §
	<p><i>Om beståndssituationen tillåter det, får Havs- och vattenmyndigheten, meddela föreskrifter om att den som fiskar med rörliga redskap utöver handredskap också får använda nät, långrev, ryssja, bur och håv i enlighet med 9 a § fiskelagen.</i></p>

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
2 kap. 14 §	
<p>Märkning av redskap som används vid fiske och märkning av fisksump ska utföras så att det framgår av märkningen vem som använder redskapet eller sumpen, om användaren av redskapet är yrkesfiskare eller fritidsfiskare och om användaren fiskar med enskild fiskerätt.</p>	<p>Märkning av redskap som används vid fiske och märkning av fisksump ska utföras så att det framgår av märkningen vem som använder redskapet eller sumpen, om användaren av redskapet är yrkesfiskare eller fritidsfiskare och om användaren fiskar med enskild fiskerätt.</p>

Havs- och vattenmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om sådan märkning.	Havs- och vattenmyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om sådan märkning. <i>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet att märka fisk.</i>
---	--

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
<i>5 kap 1 §</i>	
<p>Befälhavaren på ett fiskefartyg, den som innehar fiskelicens eller personlig fiskelicens enligt 30 § fiskelagen (1993:787) och den som, utan stöd av sådan licens, fiskar för att sälja fångsten i sådan omfattning och med sådan varaktighet att det är att anse som näringsverksamhet, är skyldig att lämna de uppgifter om fisket som krävs enligt föreskrifter som Havs- och vattenmyndigheten meddelat med stöd av denna paragraf.</p> <p>Havs- och vattenmyndigheten får i fråga om sådant fiske som avses i första stycket meddela föreskrifter om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. skyldighet att lämna uppgifter om <ol style="list-style-type: none"> a) fiskefartyg, fiskeredskap, fiskemetod, fångst, tid och plats för fångsten, omlastning, landning, försäljning, och b) andra förhållanden som gäller fisket och som är av betydelse för tillämpningen av EU-förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken, och 2. att fiskefartyg ska ha utrustning som automatiskt via satellit överför information om fartyget. 	<p>Befälhavaren på ett fiskefartyg, den som innehar fiskelicens eller personlig fiskelicens enligt 30 § fiskelagen (1993:787) och den som, utan stöd av sådan licens, fiskar för att sälja fångsten i sådan omfattning och med sådan varaktighet att det är att anse som näringsverksamhet, är skyldig att lämna de uppgifter om fisket som krävs enligt föreskrifter som Havs- och vattenmyndigheten meddelat med stöd av denna paragraf.</p> <p>Havs- och vattenmyndigheten får i fråga om sådant fiske som avses i första stycket meddela föreskrifter om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. skyldighet att lämna uppgifter om <ol style="list-style-type: none"> a) fiskefartyg, fiskeredskap, fiskemetod, fångst, tid och plats för fångsten, omlastning, landning, försäljning, och b) andra förhållanden som gäller fisket och som är av betydelse för tillämpningen av EU-förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken, och 2. att fiskefartyg ska ha utrustning som automatiskt via satellit överför information om fartyget. <p><i>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för andra fiskare än de som anges i första stycket, och som fyllt 18 år, om det finns särskilda skäl. Sådana föreskrifter får</i></p>

<p>Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten får, för annan verksamhet än sådant fiske som avses i första stycket och inom sina verksamhetsområden, meddela föreskrifter om att näringsidkare som befattar sig med fiskeriprodukter som omfattas av EU-förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken ska lämna uppgifter</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. som avses i andra stycket 1 a, 2. om inköp, import, export, och 3. om andra förhållanden av betydelse för tillämpningen av förordningarna. 	<p><i>även omfatta den som bedriver fisketurismverksamhet.</i></p> <p>Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten får, för annan verksamhet än sådant fiske som avses i första stycket och inom sina verksamhetsområden, meddela föreskrifter om att näringsidkare som befattar sig med fiskeriprodukter som omfattas av EU-förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken ska lämna uppgifter</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. som avses i andra stycket 1 a, 2. om inköp, import, export, och 3. om andra förhållanden av betydelse för tillämpningen av förordningarna.
--	---

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<i>6 kap. 2 §</i>	
<p>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om <i>ansökningsavgifter</i> i ärenden enligt fiskelagen (1993:787) och denna förordning <i>för</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. fiskelicens och personlig fiskelicens, 2. godkännande av ansökan om tillstånd att fiska i utländsk zon, 3. tillstånd för visst fiske, och 4. tillstånd att flytta eller sätta ut fisk, med undantag för flyttning av fisk mellan fiskodlingar. <p>Jordbruksverket får meddela föreskrifter om ansökningsavgifter i ärenden enligt fiskelagen (1993:787) och denna förordning för tillstånd att bedriva fiskodling och för tillstånd att flytta fisk mellan fiskodlingar.</p>	<p>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om <i>avgifter</i> i ärenden enligt fiskelagen (1993:787) och denna förordning <i>när det gäller</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. fiskelicens och personlig fiskelicens, 2. godkännande av ansökan om tillstånd att fiska i utländsk zon, 3. tillstånd för visst fiske, och 4. tillstånd att flytta eller sätta ut fisk, med undantag för flyttning av fisk mellan fiskodlingar. 5. <i>anmälan att bedriva visst fritidsfiske eller viss fisketurismverksamhet.</i> 6. <i>fångstmärken.</i> <p>Jordbruksverket får meddela föreskrifter om ansökningsavgifter i ärenden enligt fiskelagen (1993:787) och denna förordning för tillstånd att bedriva fiskodling och för tillstånd att flytta fisk mellan fiskodlingar.</p>

<p>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om avgifter för tillsynen över att EU-förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken på fiskeområdet följs.</p> <p>Jordbruksverket får meddela föreskrifter om avgifter för tillsynen över att EU-förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken följs, när det gäller marknadsreglering av fiskeri- och vattenbruksprodukter.</p>	<p>Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om avgifter för tillsynen över att EU-förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken på fiskeområdet följs.</p> <p>Jordbruksverket får meddela föreskrifter om avgifter för tillsynen över att EU-förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken följs, när det gäller marknadsreglering av fiskeri- och vattenbruksprodukter.</p>
--	--

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
	<i>Bilaga 1 p 10</i>
	<p><i>10. Sanktionsavgift ska betalas för överträdelse av Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter i de delar som rör anmälnings- och rapporteringsskyldighet enligt föreskrifter som är meddelande med stöd av 5 kap. 1 a § tredje stycket.</i></p> <p><i>Sanktionsavgift ska betalas med 500 kr.</i></p>

Bilaga 2. Praktiska exempel från internationell och nationell fisk- och naturresursförvaltning

Danmark – Fiskelicens för fritidsfiske och enkäter ger kunskap om fritidsfisket

Fisketegn

Alla som inte är yrkesfiskare måste enligt lagen om fisketegn ha ett giltigt fiskekort, en licens, för att fiska i de danska fiskevattnen. Det finns två olika sorters fisketegn som kompletterar varandra. Vid fiske med handredskap behöver man fisketegn för lystfiskeri (infördes 1993) och vid fiske med mängdfångande redskap (nät, ryssja, bur) behöver man fisketegn för fritidsfiskeri (infördes 1990). Vid lystfiskeri behövs endast fisketegn om man är över 18 eller under 65 år gammal. Oavsett vilket fiske man bedriver är det förbjudet att sälja sin fångst.

Fiskekortet utställs som dags-, vecko- eller årskort och kan bland annat köpas hos posten, turistföreningar och i butiker med fiskeutrustning över hela landet. Kortet kan också köpas och förnyas på Fisketegns webbplats. Där finns också aktuella priser. Regelefterlevnaden bedöms vara god då mer än 90 procent de fiskande löser fisketegn. Under 2016 löste 190 987 personer fisketegn (139 274 årskort, 21 185 veckokort och 30 528 dagskort).

Fiskerätten i sjöar och vattendrag är ofta privat, men hyrs inte sällan ut till lokala sportfiskeföreningar. Om man vill fiska på en sådan plats krävs det att man, utöver det obligatoriska fisketegn, också köpt ett fiskekort som gäller i det aktuella fiskevattnet. Dessa fiskekort utställs som dag-, weekend-, vecko- och årskort och kan bland annat köpas på Dagkorts webbplats där finns också information om gällande priser och fiskevatten.

Försäljningen av fisketegn administreras av Fiskeristyrelsen och kostar cirka fyra miljoner danska kronor årligen. Intäkterna från försäljning av fisketegn uppgår till cirka 39 miljoner danska kronor, där lystfiskeri- och fritidsfiskeritegn står för cirka 30 respektive 9 miljoner danska kronor.

Intäkterna ska enligt lagen om fisketegn användas till fiskutsättning, biologisk återställning av vattendrag, rådgivning och administration (av utsättningar) och forskning. Detta sker i enlighet med årsvisa handlingsplaner (<http://lbst.dk/fiskeri/raad-og-udvalg/7-udvalg/handlingsplan-for-fiskepleje/#c51464>)

Fisketillsynen sköts av Fiskerikontrollen som sorterar under Fiskeristyrelsen. Förvaltningsmyndigheten betalar för denna tillsyn.

För mer information se Fiskeristyrelsens hemsida för rekreativfiske: <http://lbst.dk/fiskeri/lyst-og-fritidsfiskeri/> eller <http://www.fiskepleje.dk/>

Datainsamling från fritidsfiske i Danmark

Genom fisketegen får ansvariga myndigheter för datainsamling tillgång till ett register över de som bedriver lystfiskeri respektive fritidsfiske.

För att samla in statistik om lystfiskeri och fritidsfiske skickas en eller flera gånger per år enkäter till ett slumpvist urval av de som personer som ingår i registret. Därmed når samtliga enkäter en person som fiskar. Vid motsvarande svenska enkäter om fritidsfiske som skickas till ett slumpvis urval av hela befolkningen når endast ca 15 % av enkäterna en person som har fritidsfiskat.

För att kunna räkna upp insamlad statistik till hela befolkningen görs bortfallsundersökningar för att beräkna andelen som inte löst fisketegen. Sådana bortfallsundersökningar görs genom enkäter till ett slumpvist urval av befolkningen med frågor om man bedrivit lystfiskeri respektive fritidsfiskeri och om man har löst fisketegn.

Norge - Anmälningsskyldighet vid hummerfiske

Under 2017 infördes obligatorisk registrering av hummerfiskare som en av flera förvaltningsåtgärder för att stärka hummerbestånden i Norge.

Fiskeridirektoratet har jobbat flera år med att implementera detta och sommaren/hösten 2017 vidtog Stortinget/Departementet förslaget i föreskriften 2004-12-22-1878 "Forskrift om utøvelse av fisket i sjøen", under kapitel VI: "Forbud mot å fiske bestemte arter til bestemte tider":

§ 34b Påmelding og bruk av deltakernummer i hummerfisket

"Ingen kan fiske etter hummer uten først å være påmeldt til Fiskeridirektoratet på fastsatt måte. Påmeldingen gjelder for én sesong, og må inneholde navn, adresse, telefonnummer og eventuell annen informasjon som er nødvendig for å identifisere og komme i kontakt med den som skal fiske. Den som skal delta i fisket etter hummer tildeles et deltakernummer. Teiner som står i sjøen til fangst av hummer skal ha minst ett vak som er tydelig merket med fiskerens deltakernummer."

Det innebær att ingen kan fiska hummer utan att först vara registrerad hos Fiskeridirektoratet. Det gäller således både fritidsfiskare och yrkesfiskare (<https://www.fiskeridir.no/content/download/19706/279998/file/bruksanvisning-skjema-registrering-hummer-2017.pdf>). Registreringen gäller en säsong och måste innehålla namn, adress, telefonnummer och eventuell annan information som är nödvändig för identifiering både i fält och för att kunna kontakta den fiskande post festum.

Kostnader kopplade till registreringsportal i Norge

Registrering sker på fiskedir.no genom att följa anvisningarna. Själva registreringshemsidan är byggd med Acos Skjema Designer. Den årliga

kostnaden för drift av websidan och licenssystemet uppgår till 60 000 NOK per år och används till fler registreringssidor än för enbart hummerfiske (muntlig information fiskeridirektoratet genom Anette Aase, kommunikationsdirektör. Kostnaden för att bygga själva registreringssidan med standardkomponenter uppskattas till ca. 50 000 NOK.

Finland - Allmän fiskevårdsavgift och fångstmärken för yrkesfiskets laxkvot

Fritidsfiske i Finland

Nästan varannan finländare, cirka 1,6 miljoner personer, är fritidsfiskare. Fritidsfiskets fångster utgör i konsekvens med detta en betydande andel av den totala finska fiskfångsten. Liksom i Sverige svarar fritidsfiskets fångster i sjöar och vattendrag för 90 % av den totala fångsten. I havet är fritidsfiskets fångster dominerande för arter som lever i skärgårdsområden som abborre, gädda och gös. Tillskillnad från i Sverige svarar fritidsfiske med nät och andra mängdfångade redskap för en stor del av fångsten. Ungefär hälften av fångsten tas i sådana redskap och i övrigt med handredskap.

Fiskerätt och fiskförvaltning

Fiskerätten i sjöar, vattendrag och i kustvatten ut till det allmänna vattnet tillhör den som äger vattenområdet som delägarlaget för ett samfällt vattenområde, privatpersoner, företag, församlingar, kommuner och staten.

I samägda vattenområden bildas fiskelag som förvaltar vattnet och för större områden indelas Finland i så kallade fiskeområden. Dessa fiskeområden fungerar som planeringsorgan för fiskevården och fisket. Varje område skall ha en vård- och nyttjandeplan som skall innehålla dels uppgifter om vattenarealer, fiskbestånd, ägoförhållanden och fiske, dels en fiskevårdsplan. Den statliga fiskevårdsavgiften fördelas till fiskeområdena och används för fiskförvaltning och fiskevård. För Åland gäller inte de regler som redogörs för i det följande. På Åland kräver allt fiske fiskerättsinnehavarens tillstånd. Man måste således köpa privata fiskekort för att få fiska där.

Fiskevårdsavgift

Det finska avgiftssystemet grundades redan år 1952. Mete och pilkfiske är numera s.k. avgiftsfria allemansrätter och undantogs från avgiftsplikt år 1994 respektive år 1997 utom i strömmande vatten och i utpekade vattenområde. I övrigt måste dock fiskande mellan 18 och 65 år betala en fiskevårdsavgift om 45 euro per kalenderår, 15 euro för sju dygn och 6 Euro för ett dygn. Erlagd fiskevårdsavgift är således ett krav för att få bedriva handredskapsfiske (spinnfiske, dragrodd samt flugfiske) och fiske med nät, mjärde, ryssja, trål och krok. Avgiften gäller även kräftfiske.

Avgiftsskyldigheten gäller såväl allmänt vatten i havet och insjöar som enskilt vatten. Det finns inte något undantag från avgiftsplikt för fiske på eget vatten. Även yrkesfiskare är skyldiga att betala fiskevårdsavgift.

Privata fiskekort och spöfiskeavgiften

Utöver fiskevårdsavgiften skall den som fiskar dessutom inneha tillstånd (t.ex. fiskekort) för fisket av den som äger vattenområdet eller innehavaren av fiskerätten. Mete, pilkfiske och handredskapsfiske med ett spö, rulle och ett bete kräver inte heller något tillstånd utom i strömmande vatten och omfattas således inte av denna avgift. För annat fiske än det särskilt angivna handredskapsfisket (dock inte mete och pilkfiske och handredskapsfiske) måste alla – även fiskande under 18 år och över 65 år – ha tillstånd (t.ex. fiskekort) från fiskerättsinnehavaren.

För annat fiske än det särskilt angivna handredskapsfisket (dock inte mete och pilkfiske) måste alla – även fiskande under 18 år och över 65 år – ha tillstånd (t.ex. fiskekort) från fiskerättsinnehavaren.

När man fiskar är man skyldig att ha med sig bevis – ett fiskekort, ett kvitto eller vid betalning över Internet en särskild utskrift – om att man har betalat avgiften. På begäran skall beviset uppvisas för myndighet eller annan övervakare av fisket. Tillsynen över att avgiften har betalats sköts av fiskeövervakare, polis och gränsmyndigheterna. Till största delen bedrivs tillsynen i privat regi, men även de tre s.k. NTM-centralerna (statliga närings-, trafik och miljöcentraler) svarar för viss tillsyn.

Hantering av intäkterna

År 2017 betalade cirka 192 000 personer fiskevårdsavgift, vilket var något färre än de föregående åren. År 2017 betalades 36 3680 veckokort och 268 400 dagkort. Ett viktigt skäl för att tillhandahålla veckokort och dagkort anses vara att de underlättar för fisketuristiska entreprenörer. Intäkterna från fiskevårdsavgiften uppgick år 2017 till cirka 8 083 500 euro. Hur medlen skall användas är reglerat i fiskelagen. Jord- och skogsbruksministeriet och NTM-centralerna beslutar om den närmare fördelningen av intäkterna. Besluten måste dock godkännas av Statsrådets finansutskottet. Intäkterna från fiskevårdsavgiften används till att ersätta fiskevattenägarna för nyttjandet av deras vatten, till de knappt 230 fiskeområdena, till fiskets organisationer och för främjande av fiskerihushållning. Fiskevattnet måste vara av en viss storlek för att bidrag överhuvudtaget skall lämnas. Enligt ministeriets uppfattning används även en stor del av de medel som går tillbaka till fiskevattenägarna till konkreta fiskevårdsåtgärder, i ägarnas regi. Finska fiskevårdsinsatser finansieras också genom s.k. fiskeriekonomiska förpliktelser, vilka motsvarar de svenska fiskeavgifterna för t.ex. bedrivande av vattenverksamhet med störningar på fisket. Utöver avgiftsintäkterna lämnas inte något

fiskevårdsanslag över statsbudgeten. Den finska fiskevården har av tradition varit inriktad på fiskutsättningar. På senare tid har en strategi tagits fram för att i större utsträckning arbeta för naturlig reproduktion av fiskbestånden.

Datainsamling och rapporteringsskyldighet

I finsk fiskelagstiftning finns ingen rapporteringsskyldighet utan rapportering sker frivilligt men Finland arbetar för ökad frivillig rapportering.

Finland genomför vartannat år en nationell enkätundersökning om fritidsfiske. Hittills har inte något register använts för utskick av enkäter utan enkäter har skickats till ett slumpvis urval av befolkningen. I storleksordningen 6 000 enkäter har skickats ut. Genom den nya fiskelagen (2015) finns ett register över de som betalat fiskevårdsavgifter där det införs namn och födelsetid för de i Finland stadigvarande bosatta personer för vars räkning fiskevårdsavgift har betalats, beloppet av betald fiskevårdsavgift, tid för betalningen samt tid för vilken fiskevårdsavgift har betalats.

Finland planerar nu för ett system hur man använder det nya registret till enkätundersökningar och att studera fisketryck för vattenägarnas ersättningar.

Individuella laxkvoter och fångstmärken för yrkesfisket

Finland införde nya bestämmelser för det kommersiella laxfisket under 2017.

Mot bakgrund av historiskt fiske fördelades den nationella laxkvoten (Finlands del av TAC) per yrkesfiskare. Varje fiskare fick också före fiskestarten det antal märken som motsvarade det antal laxar som yrkesfiskaren fick fånga. Dessa fångstmärken är utformade som ett buntband, individuellt numrerade och ska omedelbart efter fångsten fästas på laxen och sitta kvar i handelsledet så länge laxen är hel.

De nya bestämmelserna för laxfisket innebar också att fisket tidigt på säsongen får bedrivas med högst ett fast redskap (laxryssja, laxfälla) under början av fiskesäsongen och senare med fler redskap. Under den tidiga delen av säsongen får högst 25 % av den individuella laxkvoten fångas enligt följande:

- med en ryssja i Bottenhavet 1.5 - 9.6, Kvarken 6.5 - 14.6, Bottenhavet 11.5 - 19.6 och i den innersta delen av Bottenviken 16.5 - 24.6,
- med två ryssjor utanför Torne älvs mynning 17.6 kl. 12.00 - 24.6,
- med en ryssja i Ijo och Ule älvs terminalområden 11.5 - 16.6 och i Kemiälvs terminalområde 16.5 - 16.6.

I terminalområdena får därtill fångas fisk med tre ryssjor 17.6 - 24.6 och med åtta ryssjor från och med 25.6.

De nya bestämmelserna för laxfisket under 2017 medförde en långsammare infiskning än tidigare år vilket bedöms medfört ett högre pris för laxen och en bättre balans mellan tillgång och efterfrågan i handeln.

Irländsk laxförvaltning - Individuella kvoter, fångstrapportering och märkning av fångad lax

Från blandbeståndsfiske till beståndsanpassat fiske

Vattendragen på Irland har varit en av de viktigaste producenterna av atlantlax. Fisket har historiskt bedrivits som utsjöfiske med drivnät och långlinor, nätfiske i estuarier och sportfiske i vattendragen.

Under 1980- och 1990-talet reducerades kraftigt återvandringen av lax från Atlanten till vattendragen. Det visade sig att en av orsakerna var ett omfattande drivgarnsfiske och långlinefiske utanför Irland som även negativt påverkade återvandringen av lax till bl.a. älvar i Frankrike.

I syfte att möjliggöra för bestånden att uppnå en produktion av laxungar som motsvarande bevarandemålen och för att reducera blandbeståndsfiske infördes flera förvaltningsåtgärder.

Från 2002 beslutades om en årlig laxkvot för allt laxfiske, både yrkesfisket och fritidsfisket, som successivt minskade fångsterna från 219 000 laxar 2002 till 62 000 laxar 2007. I enlighet med ICES och NASCO:s rådgivning förbjöds 2007 drivgarns- och långlinefiske till havs eftersom det var ett blandbeståndsfiske och Irland ville införa en beståndsanpassad förvaltning. Ekonomisk ersättning utgick till de som bedrivit drivgarns- och långlinefiske.

Laxförvaltningen är numera beståndsanpassad och allt blandbeståndsfiske är förbjudet. Det fiske som är tillåtet är ett småskaligt nätfiske i estuarier och sportfiske i vattendragen. Fångst av lax är endast tillåten i estuarier och älvar där produktionen av laxungar är minst 75 % av den potentiella produktionen. I älvar som endast uppnår 65 % av den potentiella produktionen är endast så kallat catch & release fiske med sportfiske tillåtet. I älvar med en produktion av laxungar som är under 65 % av den potentiella produktionen är allt fiske förbjudet.

Beståndsanpassad förvaltning, krav på fiskelicens och märkning av fångad lax

Ansvarig myndighet för förvaltningen av lax och öring i såväl havet som i inlandsvattnen är Ireland Inland Fisheries. Sedan 2007 tillåts endast fångst av lax i estuarier och i älvar där produktionen av laxungar är minst 75 % av den potentiella produktionen. Är produktionen av laxungar 65 % - 75 % av

den potentiella produktionen är endast så kallat catch & release fiske tillåtet med sportfiskeredskap och enkelkrok utan hulling. Fiske är förbjudet i vattendrag där produktionen av laxungar är lägre än 65 % av den potentiella produktionen.

I Irland har genom lagstiftningen införts ett märkningssystem för alla laxar som fångas, "The Wild Salmon and Sea Trout Tagging Scheme".

Alla som bedriver sportfiske efter lax och öring behöver lösa en licens för lax- och öringfiske. Licensen ger varje fiskare:

- Spöfiskelicens (därutöver behövs också fiskekort för varje enskild älv)
- En loggbok för rapportering av fångster
- Totalt 10 "gill tags" för ett års fiske varav högst tre stycken får användas fram till 11 maj och högst sju stycken från 12 maj till 30 september.
- Högst en "gill tag" får användas per fiskedag.
- Ett svarskuvert för att återsända loggboken och oanvända "gill tags".

"Gill tags" är personliga, de får inte återanvändas. Ett "gill tag" ska fästas på varje lax eller öring som behålls omedelbart då fisken tas i land. Märket ska träs genom fiskens gälöppning och mun och låsas kring gälloket. Märket får tas bort först då fisken bereds, vilket inkluderar rökning, marinerung, kokning, rensning och frysning.

Uppgift om licensinnehavarens märken ska skrivas in i dennes loggbok av den som utfärdar licensen. Den som fiskar med handredskap ska ha loggboken med sig då personen fiskar efter lax eller öring. Personen ska genast skriva in fångstuppgifter i loggboken då denne har märkt fisken. Även fisk som återutsätts ska antecknas i loggboken. Loggboken och eventuellt överblivna märken ska lämnas in till myndigheten efter fiskesäsongens slut. Sportfiskaren ska spara ett bevis om att loggboken postats och behålla detta i 12 månader. Syftet med regleringen är att utveckla bästa möjliga förvaltning med ett långsiktigt hållbart fiske.

Mot uppvisande av ifylld loggbok och bevis på att de tio utdelade "gill tags" använts kan fiskaren rekvirera ytterligare tio "gill tags". Förlorade "gill tags" genom t.ex. stöld ersätts mot uppvisande av bekräftelse på händelsen.

Genom detta system får myndigheterna information om bland annat hur många laxar som fångas i varje enskild älv. Den totala återvandringen av lax till varje älv och fångsten i estuariet och i älven ger kunskap om lekbeståndets storlek som i sin tur kan ställas i relation till aktuell produktion av laxungar i vattendragen i förhållande till den potentiella produktionen.

Sverige – Anmälningsskyldighet och rapporteringsskyldighet för småviltjakt och fiske på statens mark ovan odlingsgränsen

Småviltjakten på statens mark ovan odlingsgränsen

Länsstyrelserna i Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten förvaltar jakten på statens mark ovan odlingsgränsen. För småviltjakt måste lösas ett jaktkort. Den som innehar ett jaktkort måste årligen rapportera sin jakt, var man jagat, antal jakt dagar samt hur många djur som skjutits fördelat på arter.

För jakten finns alltså både krav på licens (jaktkort) och en skyldighet att rapportera sin jakt. För att få lösa ett jaktkort kommande år krävs att man rapporterat sin jakt tidigare år när jaktkort har lösts.

Fisket på statens mark ovan odlingsgränsen

Länsstyrelserna i Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten förvaltar fisket på statens mark ovan odlingsgränsen. För fiske måste lösas ett fiskekort som kan gälla för större områden eller vattenområden där antalet fiskare per år är strikt begränsat.

För fisket finns, utom i särskilda vattenområden, finns ingen skyldighet att redovisa sitt fiske. Däremot anser länsstyrelsen att sådan rapportering av fisket är så viktig för förvaltningen att man tillhandahåller en möjlighet att rapportera fisket.

För fisket finns alltså krav på en licens (fiskekort) och en frivillig möjlighet att rapportera sitt fiske.

Webbaserad applikation

Länsstyrelserna i fjäll-länen har utvecklat en webbaserad applikation som hanterar försäljning, administration och förvaltning av småviltsjakten och sportfisket på statens mark ovan odlingsgränsen.

För att tillgodose länsstyrelsernas behov måste den levererade it-lösningen hantera kundregister, försäljning av tillstånd, förvaltning av resursen och kommunikation med kunderna. Systemet lagrar information om användare (register), bl.a. namn, adress, nationalitet, E-post och telefonnummer.

Systemet innehåller även en GIS baserad kartfunktion. Kartlösningen presenterar tillgängliga produkter (tillstånd), restriktioner, jakt/fisketryck (för aktuell dag, ackumulerat för säsong).

I systemet sker fångstrapportering (per individ eller population, art, storlek, vikt, antal) kopplat till respektive sålt tillstånd, till område och till tid. Påminnefunktion via E-post eller SMS. Inbyggt i systemet finns en möjlighet att ha obligatorisk fångst/viltrapportering. Om

tillståndsinnehavaren inte fångstrapporterat kan han/hon inte köpa nytt jakt/fiskekort.

Kostnad för databaserat system för jakt- och fiskekort samt rapportering av fångst

Genom ett databaserat system (även mobilanpassat) säljer alltså länsstyrelserna jakt och fiskekort på statens mark. I systemet ligger automatisk återkommande påminnelse att rapportera. I systemet ligger även en möjlighet att lägga in en spärr så att den som inte fångstrapporterat inte kan köpa nytt jakt/fisketillstånd.

I systemet hanterar Länsstyrelsen Västerbotten ca 7-8 000 jakttillstånd/år (13-15 000 jakt dagar/år) samt 10-11 000 fisketillstånd/år. Månadskostnad för drift av systemet är upphandlat och kostar ca 10 000 SEK /månad/jakt respektive fiske dvs en årlig kostnad på ca 240 000 SEK.

Utöver den årliga driftkostnaden tillkommer den initiala kostnaden för byggande av systemet och eventuella årliga kostnader för utveckling av systemet samt länsstyrelsens administrativa kostnader. Länsstyrelsens personal för tillsyn av fisket och jakten på fjället kontrollerar att licenser är betalda och bedriver annan tillsyn.

Insamlad data om jakten och fisket används i förvaltningen av jakten och fisket. Till exempel kan mark- och vattenområden avlysas för jakt respektive fiske om jakt- respektive fisketrycket är för hårt eller andra bestämmelser införs som ger ett ökat skydd för viltet/fiskbestånden. Genom rapporteringen får också länsstyrelsen kunskap som kan användas för planering av tillsynen över jakten och fisket samt annan förvaltning av naturområdena som skyltning, renhållning, vandringsleder och raststugor.

Exempel på fångstmärken och gälplomber i svensk laxförvaltning

På statens fiske i Lainio- och Kaitum älv och inom Dretselbygdens samfällighetsområde i Råne älv har förutom krav på fiskekort införts en rapporteringsskyldighet för fisket och krav på att den som ska fiska lax ska ha en så kallad gälplomb. I Lainio och Kaitum älv samt i Råneälven gäller alltså liknande principer som för Irlands nationella system med så kallade "gill tags". Gälplomben i såväl Lainio älv som Råne älv är utformad som ett buntband och varje gälplomb är individuellt numrerad.

Laxfiske på statens vatten ovanför odlingsgränsen i Lainio- och Kaitumälven 2017

Länsstyrelsen har beslutat om särskilda regler för fisket i Lainio- och Kaitumälven för att uppnå ett långsiktigt hållbart nyttjande av laxbestånden. En viktig faktor för en sådan utveckling är möjligheten att följa upp och styra fångstuttaget. Därför har länsstyrelsen startat en försöksverksamhet för utveckling av förvaltningen av laxfisket i de delar av

Lainio- och Kaitum älvar som lyder under länsstyrelsen förvaltning. Försöksverksamheten innebär att så kallade gälplomber för att märka fångade och avlivade laxar införs som obligatoriskt komplement till de vanliga fiskekortet.

Sammanfattningsvis gäller följande regler för fisket.

- Fiske efter lax är endast tillåtet med giltigt fiskekort (Gällivare- respektive Kirunakortet) och med innehav av särskild gälplomb ("tag") för märkning av avlivad lax.
- Innehav av gälplomb krävs även om fiskaren har för avsikt att återutsätta all fångad lax. På uppmaning av fisketillsynsman ska giltig och oanvänd gälplomb kunna uppvisas tillsammans med giltigt fiskekort.
- Gälplomben ska fästas genom laxens mun och gällock direkt efter avlivning och på ett sådant sätt att gälplomben är permanent låst och inte kan öppnas.
- Gälplomben ska sitta kvar på laxen fram tills den tillagas eller styckas/filéas för infrysning.
- Innehav av avlivad lax som saknar märkning med giltig gälplomb eller där gälplomben inte är permanent låst innebär ett brott mot fiskereglerna och kan medföra polisanmälan och utestängning från möjligheten att köpa gälplomber följande säsong.
- Det är tillåtet att avliva maximalt en lax per fiskande och dag och högst tre laxar per fiskande och säsong.
- Till gälplomben medföljer krav på obligatorisk fångstrapport. Fångstrapporering kan ske antingen med SMS-länk som skickats till mobiltelefonen, på e-mail eller på pappersblankett.
- Underlåtelse att lämna fångstrapport medför att man utestängs från att köpa gälplomber följande säsong.
- För innehavare av årskort för familj kan gälplomber (max. 3 st.) köpas av varje betalande familjemedlem.
- Barn under 16 år som fiskar i sällskap med målsman kan inte köpa gälplomb men kan använda gälplomb inköpt av målsman.
- Gälplomberna är numrerade och får ej överlåtas till annan fiskare.

Råne älv

Dretselbygdens samfällighetsförening upplåter fisket i Råne älv på en ca 15 mil lång sträcka av älven och har infört ett liknande system för laxplomber som Länsstyrelsen i Lainio och Kaitum älv. I Råne älv följs laxbeståndet genom dels en laxräknare för uppvandrande lax och dels genom

elfiskeundersökningar av tätheten av laxungar i älven. Därutöver har införts ett system med så kallade gälplomber och en rapporteringsskyldighet för sportfisket i älven. Fiskekort, köp av gälplomber och rapportering av fiske och fångster görs genom en webbaserad applikation.

För att få fiska krävs att den fiskande har en oanvänd gälplomb. Denna ska omedelbart en lax landats fästas genom laxens mun och gällock samt förslutas.

Bilaga 3. Utveckling av svensk datainsamling genom anmälningsskyldighet och rapporteringsskyldighet (underlag från Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU)

Denna bilaga är ett underlag från SLU Aqua och ingår som en leverans inom fritidsfiskeprojektet finansierat av Havs- och vattenmyndigheten (HaV). Syftet är att bidra med underlag till HaV:s uppdrag från regeringen angående utformning av rapporteringsskyldighet och fördelning av den tillgängliga fiskeresursen för andra fiskare än yrkesfiskare. Underlaget är (i alfabetisk ordning) framtaget av Anders Kagervall, Johan Lövgren, Göran Sundblad och Andreas Sundelöf. Jens Olsson, Niklas Sjöberg och Daniel Valentinsson har kommenterat på tidigare version av texten.

Innehåll

- 1 Inledning
- 2 Datainsamling & rådgivning
 - 2.1 Varför datainsamling från fritidsfiske?
 - 2.2 Hur samla in fritidsfiskedata?
 - 2.3 Förbättrad rådgivning
- 3 Laxförvaltningen
 - 3.1 Älvfiske
 - 3.2 Fiske med mängdfångande redskap
 - 3.3 Trollingfiske
 - 3.4 Slutsatser laxfiske
- 4 Datainsamling från fritidsfisket efter hummer
 - 4.1 Nuvarande datainsamling
 - 4.2 Fördel med anmälningsskyldighet
- 5 Datainsamling från fritidsfiske efter torsk i västra beståndet Östersjön
 - 5.1 Nuvarande datainsamling
 - 5.2 Fördel med anmälningsskyldighet

Inledning

Oktober 2017 uppdrog regeringen Havs- och vattenmyndigheten (HaV) att föreslå utformning av bestämmelser om rapporteringsskyldighet för andra fiskare än yrkesfiskare (Regeringsbeslut N2017/06266/FJR). HaV ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 1 maj 2018.

Institutionen för akvatiska resurser vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU Aqua) har av HaV ombetts bidra med underlag till regeringens uppdrag. Efterfrågat underlag var kortfattade beskrivningar av hur datainsamling kring fritidsfiske bedrivs i dagsläget samt hur datainsamling och den rådgivning SLU Aqua ger förväntas påverkas av införandet av rapporteringsskyldighet för fritidsfiske i ett antal särskilda fall.

Utöver övergripande beskrivningar av regional datainsamling och rådgivning efterfrågades även mer specifika beskrivningar av hur en rapporteringsskyldighet kan förväntas användas inom förvaltningen av lax, hummer och torsk i Östersjön (västra beståndet). Andra aspekter än ovanstående har inte efterfrågats och föreliggande PM utgör således inte en helhetsbeskrivning av SLU Aquas synpunkter på en rapporteringsskyldighet för fritidsfiskare.

Datainsamling & rådgivning

Varför datainsamling från fritidsfiske?

Behoven av kunskap om fritidsfiskets omfattning och betydelse för bestånd och ekosystem är i flera fall betydande. Dessa behov drivs både av krav på Sverige att samla in information om vissa arter genom internationella överenskommelser (EU-förordning 2016/1251), samt av nationella behov (Karlsson m.fl. 2014²). Datainsamling riktad mot fritidsfiskets fångster och ansträngning sker i dagsläget inte samordnat och långsiktigt utan genom riktade insatser för några specifika frågeställningar.

Tillförlitlig statistik om fritidsfiske är viktig i ett flertal sammanhang, exempelvis avseende beståndsanalyser och modeller, tilldelningsfrågor (omfattning i olika nyttjandekategorier) samt för undersökningar och beskrivningar av resursutnyttjande och fiskevanor (inklusive socioekonomiska aspekter). Vilken information som behövs varierar med arter och områden, samt vilken övrig information som samlas in i andra sammanhang.

För internationellt förvaltade arter bedömer SLU att fritidsfiskets beståndspåverkan behöver klargöras. De arter som berörs beskrivs i EU-

² Karlsson M, Ragnarsson Stabo H, Petersson E, Carlstrand H, Thörnqvist S. Nationell plan för kunskapsförsörjning inom fisk-, havs-, och vattenförvaltningen. Aqua reports 2014:12.

förordning 2016/1251, och är för Västerhavet torsk, bleka, havsabborre, lax, ål samt rockor och hajar, och för Östersjön lax, ål, öring och torsk.

För arter eller bestånd som av olika skäl inte tillförlitligt kan bedömas i den fiskerioberoende övervakningen (vetenskapliga provfisken) kan information från fisket (kommersiellt eller fritidsfiske) utgöra det enda underlaget för bedömningar. För arter som dessutom röner ett stort intresse i fritidsfisket, men fiskas kommersiellt i liten eller ingen omfattning alls, är även de mest basala behoven av datainsamling från fritidsfisket av stort värde. Exempel på detta är gädda och öring, som har låg fångstbarhet i standardiserade nätprovfisken, företrädesvis fångas som bifångst i yrkesfisket, men som samtidigt utgör några av de viktigaste fritidsfiskearterna³. Fritidsfiskestatistik, på en relevant skala, kan då utgöra basen för uppskattning av enklare bestånds- och storleksindex för att följa utvecklingen av populationer/bestånd över tid.

För andra arter kan istället de primära behoven handla om att bedöma fritidsfiskets omfattning i förhållande till det kommersiella fisket, dels för att kunna bedöma fritidsfiskets eventuella beståndspåverkan och dels för resursfördelningsfrågor. Många bestånd faller inom denna kategori, men några exempel är hummer, torsk, havsabborre, sik samt vissa bestånd av gös och plattfiskar. Även för arter eller bestånd som tillförlitligt kan bedömas i den fiskerioberoende datainsamlingen kan det föreliggande behov av att följa fritidsfiskets omfattning för att tillse ett långsiktigt hållbart nyttjande. Exempel på detta är abborre, sik och andra arter längs ostkusten som består av många lokala bestånd. En kontinuerlig uppföljning av ansträngningen i fritidsfisket i (befintliga) provfiskeområden, i förhållande till övriga kuststräckor, kan då utgöra enklare underlag för bredare bedömningar av lokala bestånd status och fritidsfiskets utbredning. En utmaning i detta hänseende är att befintlig fritidsfiskestatistik (nationell enkät utförd av SCB²) redovisas på en geografisk skala som inte är kompatibel med befintlig beståndsutbredning.

Hur samlas in fritidsfiskedata?

I dagsläget är SLU Aquas datainsamling av fritidsfiske företrädesvis av regional karaktär, riktade mot ett specifikt bestånd, vissa typer av fisken eller ett specifikt område, beroende av motiven för undersökningen. För internationellt förvaldade arter är det primärt biologiska data rörande specifika bestånd som är målsättningen, medan nationellt motiverade insamlingar därtill kan ha en mer beskrivande karaktär. Genomförande sker till största del genom platsbesök, så kallade on-site studier. På plats används intervjuer och observationer för att få information om fiskets

³ Sveriges officiella statistik. Fritidsfiske i Sverige 2016. Statistiska meddelanden JO 57 SM 1801.

fångsteffektivitet (fångst för en given ansträngning), vilket kan kombineras med inventeringar av den totala ansträngningen för att möjliggöra uppräknig av totala fångster för undersökningsområdet och perioden. Insamlingen sker ofta i samverkan med regionala och lokala aktörer såsom fiskeklubbar, fiskevårdsområden, fisketävlingar, hamnvårdar, turistverksamheter samt andra myndigheter (länsstyrelser).

Platsbesök är i dagsläget det enda egentliga alternativet eftersom både utövarna och deras fångster är okända, inte minst på regional eller lokal nivå. Ett sådant arbetssätt är tids- och personalkrävande då provtagningen behöver designas för att täcka in stora geografiska områden och alla säsonger samt för att uppnå tillräcklig provstorlek. Provtagningen riskerar att bli relativt gles per investerad krona. Andra metoder inkluderar fångstdagböcker, riktade enkäter, enkäter där deltagarna hjälper till med spridningen av enkäterna och passiva sätt att uppskatta aktivitet i ett fiske (övervakningskameror etc.).

En rapporteringsskyldighet för utövare (anmälningsskyldighet) för fritidsfiske kan förväntas kraftigt underlätta datainsamling genom att utövarna blir kända och en kostnadseffektiv design kan formuleras utifrån det. Anmälningsskyldighet är generellt prioriterat före en skyldighet att rapportera fångster eftersom en anmälningsskyldighet möjliggör väldesignade undersökningar av den verkliga fritidsfiskande populationen och eftersom fångstrapportering ofta är behäftad med systematiska fel och osäkerheter. Dock kan en skyldighet att också rapportera fångster i vissa fall utgöra ett viktigt komplement.

Förbättrad rådgivning

SLU:s rådgivning sker till stor del för att tillgodose HaV:s behov av vetenskapliga utlåtanden om beståndens och ekosystemens tillstånd och utveckling. Många frågor rör effekter av fiske på bestånd eller ekosystem, vilket innebär att rådgivningen behöver kunskap om fritidsfiskets ansträngning och fångster på relevanta skalor. Därtill föreskriver HaV om nationella regler som syftar till att uppnå nationella förvaltningsmål. Uppföljning av dessa mål förutsätter datainsamling av nyttjandet av de biologiska resurserna samt även av aktivitet och fångstsammansättning inte bara från yrkesfisket utan även från fritidsfisket.

Den övergripande fördelen med anmälningsskyldighet är att den totala ansträngningen i fisket blir känd (antal utövare). Med fisket menas ett specifikt segment, ett visst område och/eller ett fiske riktat mot ett visst bestånd. En anmälningsskyldighet möjliggör ett register av utövare som kan ingå i enkätundersökningar. Statistiskt kallas de som ingår i registret en rampopulation. Rampopulationer av aktiva fritidsfiskare skulle ge SLU Aqua (och andra) möjlighet att utföra riktad datainsamling både under

kortare och längre perspektiv för att analysera fritidsfiskets omfattning och eventuella påverkan på bestånd och ekosystem.

Även om det i vissa fall kan uppstå gränsdragningsproblem för vilka utövare som blir skyldiga att registrera sig bedöms möjligheten att införa anmälningsskyldighet och/eller fångstrapporteringsskyldighet kraftigt förbättrade möjligheter att bedöma fritidsfiskets omfattning och därmed dess eventuella påverkan.

I det generella fallet förespråkar SLU Aqua en anmälningsskyldighet med kontaktuppgifter för fisket i fråga, därefter finns två huvudsakliga alternativ för insamling av fångst- och ansträngningsdata per utövare. Antingen används en obligatorisk rapportering för alla registrerade utövare, och/eller så nyttjas ett statistiskt relevant urval av utövarna som ett mått för hela rampopulationen.

Oavsett hur olika datainsamlingssystem sätts upp i det specifika fallet kommer det att ställas krav på att osäkerheten i data kan bedömas. Osäkerhet, och därmed kvalitet, kan undersökas med olika former av uppföljningar, inklusive bortfallsanalyser och platsundersökningar. Bedömningar av träffsäkerhet och precision i skattningarna bör göras för det specifika fallet, men det bedöms troligt att kompletterande metoder bör användas för utvärdering (triangulering). Sådana utvärderingar kan bidra både till metodutveckling och möjligheter till kostnadsjämförelser. En anmälningsskyldighet möjliggör således inte bara undersökningar baserade på rampopulationer utan underlättar också möjligheterna till mer tillförlitlig insamling av fritidsfiskestatistik.

Laxförvaltningen

Svenska laxpopulationer, både i Östersjön och på västkusten, är internationellt förvaltade laxbestånd vilket bland annat innebär att Sverige har krav att årligen inrapportera fångster av lax i svenska vatten. För yrkesfisket har detta inneburit krav på fångstrapportering inom 48 h från fångsttillfället. Fritidsfisket saknar krav på rapportering även om obligatorisk rapportering förekommer lokalt i vissa älvar, och då på fiskerättsägarnas egna initiativ. I jämförelse med våra nordiska grannländer, har Sverige låga krav för möjligheten att utöva fritidsfiske. I Finland krävs (förutom tillstånd av fiskerättshavare) fiskevårdsavgift för personer 18-64 år vid fiske med mängdfångande redskap, trollingfiske och fiske i vattendrag med vandringsfiske⁴. I Danmark krävs fiskelicens för alla 18-65 år vid i stort sett allt fritidsfiske, men man skiljer på licens för spöfiske och mängdfångande redskap⁵. I Norge krävs en avgift av alla över

⁴ <https://www.eraluvat.fi/se/fiske/fiskeavgifter-och-tillstand.html>

⁵ <https://www.fisketegn.dk/fisketegn/common/helpShow.jsp?userType=FAQ>

18 år som vill fiska i ett vattendrag eller sjö där det finns havsvandrande lax, öring eller röding. Fiskekortförsäljare i dessa vatten är ålagda att kontrollera att nationell avgift betalats⁶.

I sammanhanget kan även nämnas de försök som gjorts med laxplomber i norra Sverige (Blomkvist 2015⁷). Laxplomber bygger på att all avlivad fisk märks med ett märke (laxplomb) som fästs genom fiskens mun och gällock. Vid dessa försök har man uppnått mycket hög andel som rapporterar fångst. Laxplomber är ett intressant system och används till exempel på Irland och i Kanada. Ett liknande system testas även i Finland för att implementera personliga laxkvoter i yrkesfisket. Vår bedömning är dock att systemets styrka är att kvotera fångster snarare än att skatta fångstdata.

Förutom internationellt förvaltade laxbestånd från ost- och västkusten finns det i Sverige nationellt förvaltade laxbestånd i Väneren och Vättern. I Väneren finns självreproducerande bestånd (kompletterat med utsättningar) och i Vättern ett fiske som baseras på odlad lax. Bättre data om fritidsfiskets fångster och totala ansträngning skulle vara mycket värdefullt för förvaltningen av bestånden. I synnerhet Vänerens unika bestånd av självreproducerande insjöfax.

Fritidsfisket efter lax i Sverige domineras av tre olika fiskerier: sportfiske i älvar, sportfiske (trolling) i havet, Väneren och Vättern samt fritidsfiske med mängdfångande redskap. Dessa varianter av laxfiske uppvisar stora skillnader i fiskets karaktär vilket ställer olika krav på utformningen av rapporteringssystem. Samtidigt finns en viss konkurrens mellan dessa grupper, där fiskare ofta tycker att den egna gruppen drabbas hårdare av föreskrifter och regleringar än andra. Man bör därför eftersträva så likartade regler som möjligt och när skillnader finns tydligt informera om varför skillnaderna behövs.

Älvfiske

I de flesta älvar med laxfiske finns i dag någon slags fångstrapportering i regi av de som upplåter fiskerätten. SLU Aqua sammanställer älvarnas fångststatistik och data används för beståndsskattningar. På grund av skillnader i den lokala kulturen varierar kvaliteten på data kraftigt mellan olika områden (Björkvik et al. 2014⁸). I några älvar (exempelvis

⁶

http://www.miljodirektoratet.no/Global/dokumenter/tema/jakt_og_fiske/Informasjon%20om%20fiskeravgiften%20EN%202018.pdf

⁷ Blomkvist (2015) Laxförvaltning med gälplomber – exemplet Lainioälven, 2014. Rapportserie nr 12/2015, 28 pp. Länsstyrelsen i Norrbottens län, Luleå.

⁸ Björkvik, E., Dannewitz, J., Palm, S., Stridsman, S. and Östergren, J. (2014) Översyn av fångststatistiken inom fritidsfisket efter lax i Östersjön. SLU.aqua.2014.5.5-334, 17 pp. SLU Aqua, Drottningholm.

Mörrumsån) rapporteras i stort sett varje fisk medan man i andra älvar endast får en skattning av lokal expertis. Kvaliteten på fångstrapporteringen har ett samband med hur utvecklad sportfisketurism älven har. I älvar där turismen är viktig finns fångstrapporteringssystem och man stimulerar en kultur att fångstrapportering är viktigt och skall göras. För sportfisketurismen är det viktigt att under säsongen kunna presentera fångststatistik för att attrahera gäster. Vissa älvar har även obligatorisk fångstrapportering med möjlighet att ta ut kontrollavgift vid utebliven rapport.

Ett införande av rapporteringsskyldighet behöver beakta befintliga system där sådana finns. För att undvika dubblerade krav på fångstrapportering är det lämpligt att den som upplåter fisket (fiskevårdsområden, fiskecamper eller motsvarande) även i fortsättningen driver insamlingen av fångstdata. För att underlätta och stimulera älvar med lägre kvalitet på fångstrapporteringen bör ett centralt rapporteringssystem sträva efter att integrera befintliga aktörers insatser, såsom hemsidor, receptioner och liknande. Viktigt är att fiskerättsägarna har full tillgång till rapporter från sitt eget vatten fortlöpande under fiskesäsongen, samtidigt som fångstrapporteringen samordnas nationellt.

Fiske med mängdfångande redskap

Fisket med mängdfångade redskap (storryssjor eller på senare år push-up fällor) med stöd av egen fiskerätt var av betydligt större betydelse innan införandet av försäljningsförbud för fångst vid fritidsfiske. När försäljningsförbudet infördes överfördes majoriteten av detta fiske till det licensierade fisket med samma krav på rapportering som alla andra yrkesfiskare. Det kvarvarande fiske som fortfarande sorterar in under fritidsfiske regleras genom att dessa fällor får börja fiska senare än yrkesfisket och måste sluta när yrkesfiskets kvot är fylld. Inget krav eller system för fångstrapportering finns i dag. En skattning av fiskets omfattning görs vart fjärde år av länsstyrelsen på uppdrag av SLU Aqua genom fältundersökningar där det totala antalet fällor räknas. Fångsten i fisket beräknas som antal fällor * antal fiskedagar * yrkesfiskets fångst per fälldag (något reducerad för att ta hänsyn till fritidsfiskets ej optimala fiskeplatser m.m)⁹. I Vänern finns redan en anmälningsskyldighet för fritidsfiske med mängdfångande redskap (3§ FIFS 1994:14), och fångsterna efterfrågas via årliga enkäter (självrapporterad fångst, ej obligatoriskt).

För de som fiskar med mängdfångade redskap bedöms obligatorisk rapportering av både fiskeansträngning och fångst vara lämplig, både för

⁹ Hasselborg, T. (2015) Fasta fiskets utbredning under år 2015 längs svenska kusten av Bottniska viken. Länsstyrelsen Norrbotten, Luleå.

kust och sjö. Åtminstone på kusten bedrivs detta fiske på ett sätt som är snarlikt yrkesfisket som ju har omfattande rapporteringskrav. De totala fångsterna är relativt små men fångsten per utövare är större än vid fiske med handhållna redskap. Vid registrering av fisket erhålls ett identifieringsnummer som samtliga redskap skall märkas med vid fiske. Vid anmälan kommande år kontrolleras att föregående år rapporterats innan förnyat tillstånd ges.

Trollingfiske

Trollingfiske (fiske där ett flertal beten släpas efter en båt) bedrivs främst i egentliga Östersjön då man fiskar på laxen under sin uppväxtfas. När den lekmogna fisken börjar vandra mot sina hemälvar sker även ett fiske då man följer den vandrande fisken upp genom Östersjön. Ett omfattande trollingfiske bedrivs även i Väneren och Vättern. Inget krav eller system för fångstrapportering finns i dag, förutom i Väneren där frivillig rapportering sker via Fångstatabanken (mobilapplikation utvecklad av Sportfiskarna). En skattning av trollingfiskets omfattning i havet görs vart fjärde år av SLU Aqua genom en kombination av platsundersökningar i hamnar, båträkning i hamnar och enkätundersökning (självrporterad fångst).

Trollingfiskets fångster skulle kunna skattas antingen genom obligatorisk fångstrapportering eller genom att rekrytera trollingfiskare som för dagbok över sitt fiske och/eller genom vetenskapligt designade enkätundersökningar ur den anmälda rampopulationen. Om tillräckligt många slumpvis valda fiskare rekryteras som dagboksförare blir informationen representativ för hela populationen trollingfiskare och denna metod ensam kan ge skattningar med hög precision. Kvaliteten i svarsuppgifterna behöver kontrolleras och prövas, vilket är mer kostnadseffektivt att genomföra i en statistiskt designad provtagning än i data från en allmän fångstrapporteringsskyldighet.

Slutsatser laxfiske

Den gemensamma förvaltningen av lax behöver skattningar av den totala fångsten av lax inom fritidsfisket. Data på antal laxar och vikt landad fisk samt antal återutsatt fisk. För fisket i sötvatten behövs skattningarna per älv och för kust och hav behövs det per område. Lämpligen används någon av ICES indelningar i områden, förslagsvis statistiska rektanglar. Fisket i älvarna samt fiske med mängdfångande redskap vid kusten sker endast under sommaren (i princip juni-juli) vilket gör att skattningar lämpligen görs per säsong. Trollingfiske och fisket i sjöarna pågår under en längre tid på året vilket gör att skattningar per kvartal är önskvärt.

För skattning av dessa data bedöms det mest effektivt med anmälningskyldighet för alla laxfiskare, med syfte att erhålla en rampopulation för statistiska undersökningar. Registret skall innehålla alla

som avser fiska lax i Sverige för ett givet kalenderår. Både inhemska och tillresta från andra länder bör omfattas. Den eller de kategorier laxfiske man avser bedriva skall också anmälas.

Utöver anmälningsskyldighet för alla utövare bedöms en obligatorisk fångstrapportering lämplig att införa för fisket med mångfångande redskap på kusten. Anmälningsskyldighet för laxfiskare bör gälla även fiske i de stora sjöarna, eventuellt kompletterat med obligatorisk fångstrapportering i Väneren. Frivillig fångstrapportering för fisket i älvarna pågår redan i många områden och detta bör uppmuntras för att få till en mer omfattande rapportering i övriga älvar. Gällande trollingfisket i Östersjön bedöms fångstrapportering av god kvalitet kunna inhämtas via slumpmässiga urval av anmälda utövare genom en kombination av enkäter och fångstdagböcker. För att uppnå tillräcklig grad av fångstrapportering krävs troligen omfattande insatser av information och tillsyn.

Datainsamling från fritidsfiske efter hummer

Nuvarande datainsamling

För närvarande används inventering av hummertinor (väleräkning) från ett stickprov av slumpvalda transekter som ett sätt att beräkna totala ansträngningen av hummerfiske samt för att skapa en rampopulation av fiskare. Väleräkning visar att fritidsfiske står för 85-90% av ansträngningen i fisket. Ur rampopulationen som byggs upp av inventeringen kan fiskare väljas slumpvis för att rekryteras till dagboksförning genom vilken man samlar in fångststatistik.

För ett tillräckligt stort antal fiskande personer som bokför sin fångst blir uppskattningen representativ för hela fisket och fångsten kan räknas upp till alla fångstredskap.

Utan aktuell och omfattande väleräkning med insamlande av personinformation (dvs. kartering av totala ansträngningen) och ett efterföljande slumpvis urval av den fiskande populationen blir fångstdagböcker inte representativa för hela fiskeriet.

Fördel med anmälningsskyldighet

En obligatorisk anmälningsskyldighet för hummerfiske inför hummerpremiären varje år skulle innebära en avsevärt mycket säkrare skattning av totala antalet personer som bedriver hummerfiske än vad som görs i dag. Det skulle också ge SLU Aqua den rampopulation som i många lägen saknas och dessutom vara den bästa möjligheten att kontakta fiskanden om deras fiskevanor och fångster.

En allmän fångstrapportering från de c:a 5-9000 engagerade hummerfiskarna skulle sannolikt inte innebära en kostnadseffektiv

datainsamling. Krav på fångstrapporter av alla aktiva fiskare leder till en stor administrativ arbetsinsats för datainsamlaren i hanteringen av datamängden och än viktigare i arbetet med att kvalitetsgranska data. En riktad datainsamling från ett slumpvis urval ur rampopulationen som kan erbjudas möjlighet att lämna detaljerad information och följas upp närmare innebär en mindre kostnad och praktiska möjligheter med uppföljning av kvalitet. Alla datainsamlingsprogram kommer behöva kontrolleras och kvaliteten i svarsuppgifterna behöver prövas. Ett sådant system är mer rimligt i en statistiskt designad provtagning än i data från en allmän rapporteringsskyldighet. Det förutsätter en anmälningsskyldighet med kontaktinformation.

Norska Fiskeridirektoratet lanserade ett system för anmälningsskyldighet till hummerfiske inför säsongen 2017. En personlig identifieringskod erhålls då en potentiell hummerfiskare registrerar sig via Fiskeridirektoratets portal. Fiskeredskapen ska vara märkta med denna identifieringskod samt namn och adress. Generellt använder Norska Havsforskningsinstitutet, HI, och SLU Aqua samma metod med skillnaden att Fiskeridirektoratet implementerat en anmälningsskyldighet av hummerfiske för att skapa en rampopulation. HI använder rampopulationen som utgångspunkt för sin slumpmässiga fångsttagsstudie medan SLU använder väleräkning för att skapa en rampopulation.

Om datainsamling sker från endast alltmer erfarna fiskande blir fångstdata inte representativa för hela den fiskande populationen.

Anmälningssystemet förnyar rampopulationen varje år. Det innebär att nytillkomna fiskande kan rekryteras till datainsamlingen och den förändring (bias) i fångsteffektivitet som alltmer erfarna fiskare står för motverkas.

Datainsamling från fritidsfiske efter torsk i västra beståndet i Östersjön

Sverige är enligt EU kommissionens datainsamlingsförordning (EU 2016/1251) skyldiga att samla in data om fritidsfiskets fångster av flera arter i Västerhavet och Östersjön. Särskild vikt har lagts vid västra beståndet av Östersjötorsk (SD 22-24) där krav har ställts på att fångstdata från fritidsfiske ska inkluderas i beståndsuppskattningen 2019.

Torskfiske i västra beståndet bedrivs av fritidsfiskare från land, med egen båt, eller som gäst ombord på turbåt. Flera olika tekniker för att komma i kontakt med de olika kategorierna av fiskande används i dagsläget.

Nuvarande datainsamling

Turbåtar utför frivillig självrapportering av fångster genom loggböcker där antal fiskande och mängd fångst anges. SLU Aqua genomför också

slumpmässig provtagning ombord på turbotarna för att få ytterligare data på antal och storlek av fångsten samt återutsättning av fisk per person.

Fritidsfisket från privatbåtar provtas av SLU genom hamnprovtagning som utförs slumpmässigt mellan kommuner inom varje kvartal. Där samlas information om hur många fiskeresor som görs och vilken fångst som resulterar från de resorna. En slumpmässig design innebär att provtagningen kan räknas upp och representera hela det båtburna fisket. Även information om fiske från land samlas i anslutning till hamnprovtagningen men anses i dagsläget vara försumbart.

Försök pågår med andra off-site metoder, som inte baseras på att vara på plats, för att komma i kontakt med fler aktiva fiskare än vad hamnprovtagningen genererar för att förbättra både träffsäkerhet och precision i uppskattningarna.

Fördel med anmälningsskyldighet

Anledningen till metodvalen som beskrivs ovan är att ett register över aktiva fiskare saknas. En anmälningsskyldighet för aktiva fritidsfiskare som fiskar torsk i västra beståndet skulle innebära att SLU Aqua skulle kunna lägga resurserna på att designa riktad rapportering från ett slumpvist urval av frivilliga rapportörer.

Årlig anmälningsskyldighet för torskfiske skulle innebära en testbar skattning av totala antalet fiskande, ge SLU Aqua den rampopulation som i många lägen saknas och dessutom vara den bästa möjligheten att kontakta fritidsfiskarna om deras fiskevanor och fångster. En sådan anmälningsskyldighet skulle också ge information om hur de aktiva fördelar sig mellan olika typer av fiskemetoder och om proportionen av torsk som fångas av fritidsfiskare på turbot, de som fiskar från land och från egen båt.

En allmän fångstrapportering (kg fångst eller antal fiskar) från det sannolikt stora antalet torskfiskande fritidsfiskare skulle troligen inte innebära en kostnadseffektiv datainsamling. Krav på fångstrapporter av alla aktiva fiskare leder till en stor arbetsinsats för datainsamlaren i hanteringen av datamängden och gör arbetet med kvalitetsgranskning än viktigare. En riktad datainsamling från ett slumpvist urval ur rampopulationen som kan erbjudas möjlighet att lämna detaljerad information och följas upp närmare innebär en mindre kostnad och en högre kvalitet. Alla datainsamlingsprogram kommer behöva kontrolleras och kvaliteten i svarsuppgifterna behöver prövas. Ett sådant system är mer rimligt i en statistiskt designad provtagning än i data från en allmän rapporteringsskyldighet. Det förutsätter en anmälningsskyldighet med kontaktinformation.

Vad avser information från turbåtarna som arrangerar fisketurer i Öresund anser SLU Aqua att befintlig datainsamling ger god information. Frivilligheten gör att goda data kommer in från de flesta företagen. Föreskrivande om skyldighet skulle förenkla argumentationen om varför rapporteringen ska lämnas in, men det är inte sannolikt att kvaliteten skulle förbättras. Ombordprovtagning görs i dagsläget på alla båtar, vilket gör att SLU Aqua kan kvalitetsgranska de loggböcker som förs.